

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
LA BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE LA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA
THE NATIONAL LIBRARY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

**IMAGINEA REPUBLICII MOLDOVA
ÎN STRĂINĂTATE**

L'IMAGE DE LA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA À L'ÉTRANGER

THE ABROAD IMAGE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

**ALMANAH / ALMANACH / ALMANAC
Nr. 3**

Chișinău 2005

Director general: Alexe Rău

Elaborare: Tamara Cotoman
Tania Luchian

Coperta: Dragoș Popa Miu

Lector: Jana Badan

Imaginea Republicii Moldova în străinătate: Almanah, nr. 3, 2005 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova; elab. de Tamara Cotoman, Tania Luchian; lector: Jana Badan. – Chișinău: BNRM, 2005 (Imprimeria BNRM). – 48 p.; 30 cm; 100 ex.

© Biblioteca Națională • 2005
ISBN: 9975-994-4-1
CZU: 908(478)(059)

*Bibliotecile sunt,
de asemenea,
ferestre deschise
spre spiritualitate.*

Lidia Kulikovski,
dr. în pedagogie

BIBLIOTECILE CA FACTOR INTEGRATOR AL COMUNITĂȚII

Umanizarea societății este un proces îndelungat, cu dealuri și cu văi, minat, pe de o parte, de umbrele istoriei, de vechi deprinderi, de spaime ancestrale, de prejudecăți, de partea intolerantă și egoistă din ființa umană, dar și lumina în adânc de speranțe, de dăruiri și de fapte înălțătoare și salvatoare pentru om.

Orientarea spre categoriile de persoane dezavantajate, recunoașterea și rezolvarea problemelor acestora indică nivelul de democrație reală dintr-o societate, capacitatea majorității populației, de a depăși unele dificultăți de înțelegere și de acțiune pe care, de regulă, nu și le recunoaște.

Tema implicării bibliotecilor în diminuarea impactului negativ al diverselor forme de dezabilitate a fost redusă la scheme generale, bazate pe dimensiunile umaniste și altruiste ale paradigmei milenare a bibliotecii.

Bibliotecile, cele publice mai ales, au fost dintotdeauna într-o relație evidentă de empatie specială, cu persoanele în dificultate, dacă se acceptă faptul că lipsa mijloacelor necesare pentru accesul la cunoaștere este, în mod real, o dificultate majoră.

Numai activitatea de cercetare poate deschide porțile către alte înțelegeri, alte reglementări, alte înzestrări și alte comportamente, atât în structurile paterne, cât și în mediul biblioteconomic.

Teza doamnei Lidia Kulikovski “Evoluția serviciilor de biblioteci pentru persoanele dezavantajate în contextul democratizării sociale” (Chișinău, 2003, 156 p.) este o cercetare, necesară, actuală motivată și solid construită, cu o structură logică, desfășurată pe o schemă clasică, de la tabloul general al problemei la practica locală și apoi la soluțiile de perspectivă.

Autoarea a pornit de la funcțiile cele mai generoase și cele mai perene ale bibliotecii, legate de filozofia fundamental-optimistă a societății umane, pentru a ajunge la abordări și detalii de acțiune care remodelează existența acestor instituții și îm-

bogățesc dimensiunile profesiilor de intermediere infodocumentară. Ca organism al comunității, biblioteca nu mai rămâne o simplă suită de organizări în jurul procesului de achiziție, ordonare, stocare și diseminare a informației și documentelor, ci devine o componentă dinamică, implicată în desfășurări complexe de reabilitare umană, prin promovarea celor mai solide seturi de valori.

Doamna Lidia Kulikovski a ilustrat cu competență fiecare dintre aceste idei directoare ale tezei sale. Deplina integrare în strategiile comunității este un obiectiv salvator atât pentru comunitate, cât și pentru biblioteci. Teza este demonstrată cu adâncime și cu finețe. Se conturează, explicit și implicit, faptul că bibliotecile sunt excelent plasate pentru a rebusola membrii dezavantajați, dezamăgiți și rătăciți ai comunității, pentru că pot face acest lucru într-o manieră superioară, punând în relație complementaritatea funciară a fluxurilor și formelor informației contemporane.

Teza Doamnei Lidia Kulikovski degajă, pe tot parcursul său, ideea că ridicarea spre gândire teoretică superioară este un imperativ al epocii noastre și că, în consecință, în perimetrul problematicii abordate, acțiunea insistentă, concentrată și metodică pentru a răspunde nevoilor persoanelor defavorizate este singura soluție productivă. Înarmați cu concepte noi, bogate în sensuri, cum este cel de “bibliotecă social-inclusivă” sau de “bibliotecă hibridă” dar, mai ales, mobilizați de exigențele superioare ale unor noi modele existențiale, traversate de o etică superioară și de un umanism luminat, oamenii bibliotecilor pot dovedi perenitatea și utilitatea uneia dintre cele mai solide și mai fertile structuri culturale ale societății.

Ion STOICA

Biblioteca, 2003, nr.4, p. 110-111.

O CĂLĂTORIE DE NEUITAT

Pe parcursul anului care s-a scurs (2003) o delegație a Bisericii Ortodoxe din Moldova a întreprins un pelerinaj la locurile sfinte ale insulei Cipru pentru a lua cunoștință de viața spirituală a acestui ținut binecuvântat de Dumnezeu.

Părintele Petru (Musteață), Arhim, care e și duhovnicul și administratorul mănăstirii Hâncu a trecut în revistă impresiile sale de călătorie vizavi de impresionantul pelerinaj.

“Călătorind pe această insulă, am vizitat acele locuri sfinte, unde au propovăduit Sf. Apostol Pavel, Sf. Ierarh Nicolae și mulți alți sfinți. Poposind în orașul Pathos, am coborât în catacomba Sfintei Solomonia, unde creștinii se ascundeau de prigonitorii romani. În ea s-au păstrat fresce vechi, care dăinuie din primele secole creștine.

De aici am plecat spre locurile unde au propovăduit Sf. Apostol Pavel și ucenicul său Varnava. Apoi am poposit la mănăstirea “Sf. Neofit”. În prezent această mănăstire este numită Grădina Raiului. Aici se află un muzeu unde întâlnim icoane unice, datând din sec. XII-XVII.

Mai apoi am vizitat vechea mănăstire cu hramul în cinstea icoanei Maicii Domnului “Hrisopoiatisa”.

Mai târziu am poposit la mănăstirea “Sfântul Nicolae”.

Seara am fost primiți de către Mitropolitul Atanasie al Limasonului. Am aflat că în mitropolie sunt 112 parohii, 150 preoți, o mănăstire de călugări și 7 mănăstiri de maici. Mitropolitul Atanasie este și președintele Centrului de reabilitare în cinstea “Acoperământului Maicii Domnului”. Aici persoanele cu deficiențe și probleme duhovnicești primesc ajutorul necesar.

A doua zi grupul nostru a vizitat mănăstirea de călugări Troditisa, înființată în anul 990.

Ulterior am mers spre cea mai vestită mănăstire de călugări – Kykkos. Mănăstirea este construită la sfârșitul sec. IX. Icoana Maicii Domnului pictată conform tradiției de Sf. Apostol și Evanghelist Luca se află în mănăstire de mai bine de 900 de ani. Muzeul Mănăstirii este unic în comparație cu toate cele vizitate. Mai târziu am vizitat mormântul Arhiepiscopului Macarie, fostul președinte al insulei Cipru. Încheind călătoria am înălțat rugăciuni Bunului Dumnezeu ca să ne ierte greșelile și să adauge har tuturor creștinilor dreptmăritori”.

Altarul credinței, 2003, 29 noiemb., p. 4.

ANUL POLITIC 2003 ÎN REPUBLICA MOLDOVA

O dată cu deschiderea frontierelor și intensificarea contactelor internaționale, aprofundarea integrării statelor membre ale Uniunii Europene, problema frontierelor, în special, din punct de vedere militar, s-a transformat în Europa în una de interes general. Drept exemple în acest sens pot servi semnarea și implementarea Acordului Schengen, inițiativa de gestiune a frontierelor la nivelurile național și regional, lansată în cadrul Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est, introducerea de către mai multe țări a restricțiilor de circulație, prin obligativitatea pașapoartelor și a vizelor.

Aceste evoluții au tendințe și urmări atât pozitive, cât și negative, mai ales, pentru cetățenii Republicii Moldova, țară care se confruntă cu diverse dificultăți în organizarea controlului frontierei sale pe sectorul transnistrean al frontierei moldo-ucrainene. Dar și la frontiera moldo-română, care este mult mai bine organizată și controlată, apar probleme, mai ales, în legătură cu o eventuală transformare a ei în frontieră Schengen.

Dialogul politic al Republicii Moldova cu structurile europene a fost susținut mereu. Astfel, Inițiativa Central Europeană salută disponibilitatea politică a Republicii Moldova de a adera la Procesul de Stabilizare și Asociere, precum și decizia de la Goelteborg de a invita țara noastră și Ucraina la următoarea Conferință europeană. În aceeași declarație șefii de guverne au susținut eforturile întreprinse de autoritățile de la Chișinău îndreptate spre stabilirea unui spațiu vamal unic.

În afară de cererile tradiționale, circumscrise ideii de integrare europeană, se va încerca obținerea sprijinului țărilor ICE pentru admiterea Moldovei în Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECP). În conformitate cu deciziile recente de la Bruxelles, SEECP urmează să exprime interesele întregii regiuni în Comitetul Consultativ Neformal, din care fac parte reprezentanții SEECP, Comisiei Europene, Președinției UE, Secretariatului General al UE și ai Coordonatorului Special al Pactului de Stabilitate. Astfel, SEECP este considerat actualmente nucleul politic care reprezintă aspirațiile țărilor din regiune. Totodată, acest proces subregional presupune și preluarea anumitor funcții ale Pactului de Stabilitate.

Victoria UMANEȚ

COLABORĂRI POLITICE

În continuare trecem în revistă cele mai importante evenimente politice ce au avut loc pe parcursul anului 2003.

□ În zilele de 16-17 ianuarie președintele Bulgariei Gheorghii Pârvanov s-a aflat într-o vizită oficială în Republica Moldova. A fost prima vizită a unui șef al statului bulgar de când țara noastră s-a declarat independentă. La întrunirile celor doi șefi au fost abordate probleme diverse de interes reciproc. Cele două părți și-au extins și aprofundat raporturile bilaterale în aspecte politice, economice, științifice, culturale. În acest sens a fost semnat un Acord interguvernamental cu privire la asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal și un alt Acord de colaborare între ministerele justiției ale celor două state.

□ În orașul elvețian Luzern între 20-22 ianuarie a avut loc o conferință internațională, axată în jurul problemelor caracteristice perioadei de tranziție cu care se confruntă cele mai sărace șapte țări ale CSI – Moldova, Azerbaidjan, Armenia, Georgia, Kirgizstan, Tadjikistan, și Uzbekistan. La acest for au fost examinate chestiuni în vederea acordării de ajutor în formarea unei politici economice, în elaborarea programelor de reducere a nivelului sărăciei și a datoriilor externe. Delegația Republicii Moldova a fost condusă de vicepremierul Ștefan Odagiu.

□ Capitala ucraineană, Kiev, a găzduit începând cu 28 ianuarie summitul CSI la care au participat președinții a opt state-membre ale Comunității: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova, Rusia, Tadjikistan și Ucraina. În cadrul summitului informal președintele Vladimir Voronin a avut o întrevedere cu președintele Ucrainei Leonid Kucima.

Problema cea mai importantă dezbătută la summit a fost crearea comerțului liber în spațiul CSI, nesoluționată de mai mulți ani. La Forumul de la Kiev delegația Republicii Moldova și-a expus poziția asupra chestiunilor în vederea creării unei zone de comerț liber în spațiul CSI și a unei piețe energetice comune, a susținut proiectul transportării energiei electrice prin rețeaua energetică unică a Federației Ruse, Ucrainei și Republicii Moldova.

Discuțiile s-au axat în special pe problemele cooperării economice între cele două state. S-a menționat în special interesul reciproc pentru activizarea și extinderea relațiilor comercial-economice. Șeful statului nostru s-a referit la posibilitatea stabilirii unui traseu mai scurt pentru transportarea gazelor naturale importate din Rusia prin teritoriul Ucrainei, ceea ce ar permite reducerea prețului acestora pentru Republica Moldova.

Președinții ambelor state au discutat și unele aspecte ale colaborării în domeniul controlului vamal și de frontieră.

□ La 7 februarie, după încheierea summitului de la Kiev, președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin a întreținut un dialog cu Vladimir Putin. În cadrul vizitei la Moscova au fost reluate dezbaterile subiectelor vizavi de colaborările din domeniul energiei și din alte ramuri ale economiei, la fel și problemele conflictului transnistrean.

□ În zilele de 20-21 februarie 2003 Eugenia Ostapciuc, președintele Parlamentului Republicii Moldova, președintele în exercițiu al AP CEMN, a participat la sesiunea de iarnă a AP OSCE, care și-a ținut lucrările la Viena, la Centrul Congreselor Hofbug. Alături de reprezentanții altor 20 de țări, delegația noastră a votat în favoarea soluționării pozitive a așa-zisei “probleme bielorusă”. La ședința Comitetului Permanent a fost prezentat un raport privind Republica Moldova, situația din Transnistria și retragerea trupelor rusești de pe teritoriul țării noastre.

□ La 23 februarie președintele Vladimir Voronin a plecat în prima sa vizită de stat în Republica Populară Chineză, ce s-a desfășurat în perioada 23-27 februarie. Scopul principal al vizitei la Beijing a fost extinderea relațiilor comercial-economice moldo-chineze și familiarizarea cu experiența acumulată de această țară în promovarea reformelor. La 24 februarie președintele Voronin a avut o întrevedere cu președintele Republicii Populare Chineze Jiang Zemin.

Programul vizitei a inclus întreveneri ale șefului statului cu secretarul general al Partidului Comunist Chinez Hu Jintao, cu premierul Consiliului de Stat Zhu Rongji și cu președintele Marii Adunări Naționale Li Peng.

La 27 februarie delegația Republicii Moldova, condusă de președintele Voronin, s-a deplasat pe calea aerului în Republica Socialistă Vietnam.

În cadrul vizitei Vladimir Voronin s-a întâlnit cu președintele Republicii Socialiste Vietnam Cean Dâc Luong.

În opinia președintelui Voronin, Moldova se numără printre puținele țări europene și din spațiul CSI ce au reușit să conștientizeze perspectivele legăturilor cu aceste două țări asiatice, care se află în plină dezvoltare și au o poziție politică influentă în Asia, iar în cazul Chinei – în toată lumea. Și China, și Vietnamul care au probleme de reintegrare a țării au sprijinit Moldova în rezolvarea problemei transnistrene. La rândul său, Moldova vede perspective mari în dezvoltarea relațiilor economice cu aceste două țări asiatice este interesată de experiența politică a acestor țări care în scurt timp s-au debarasat de balastul istoric și au stabilit relații bune cu țările occidentale, SUA și Rusia.

□ În zilele de 24-25 februarie 2003 Eugenia Ostapciuc s-a aflat într-o vizită de lucru la Istanbul în calitate de președinte în exercițiu al AP CEMN. În cadrul vizitei de lucru președintele Parlamentului a avut o întrevedere cu Bulent Arinc, președintele Marii Adunări Naționale a Turciei. Eugenia Ostapciuc s-a referit la situația social-politică și economică din țara noastră, la relațiile moldo-turce în diferite domenii. S-a menționat că Republica Moldova este interesată în lărgirea și aprofundarea legăturilor economice și comerciale dintre cele două țări. Astfel, în țara noastră există circa 130 de întreprinderi mixte moldo-turce.

□ Un grup de reprezentanți ai Armatei Naționale a participat în perioada 24-27 februarie la conferința de planificare a aplicațiilor militare “Scutul păcii – 2003”, care s-a desfășurat la Lvov, Ucraina. Valeriu Rusu, șeful Secției relații publice a Ministerului Apărării, a afirmat că la conferință avea să fie stabilit scenariul final al aplicațiilor multinaționale “Scutul păcii – 2003”. Pe lângă ofițerii Armatei Naționale din Moldova, la conferință au participat delegații din Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Bulgaria, Canada, Franța, Georgia, Kazahstan, Letonia, Polonia, România, Slovacia și SUA.

□ La 18 martie la Bruxelles și-a desfășurat lucrările cea de-a V-ea reuniune a Consiliului de Cooperare Republica Moldova – Uniunea Europeană, constituit în baza Acordului de Parteneriat și Cooperare intrat în vigoare la 1 iulie 1998. Reuniunea a fost prezidată de către Vasile Tarlev, prim-ministru al Republicii Moldova, copreședinte al acestui organ.

Uniunea Europeană a fost reprezentată de dl Giannitsis, președinte al Consiliului Uniunii Europene, ministru pentru afacerile europene al Republicii Elene, Javier Solana, înaltul reprezentant pentru politica externă și de securitate a UE, și Christopher Patten, comisar european pentru relațiile externe al Comisiei Europene.

În cadrul ședinței au fost examinate subiecte ce țin de stadiul actual al relațiilor dintre Republica Moldova și UE, precum și de perspectivele de dezvoltare ale acestora, menționându-se că raporturile Republica Moldova – UE au cunoscut în ultimul timp o evoluție ascendentă pe toate planurile.

□ La 25 martie Mihai Popov, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Moldova în Regatul Belgiei i-a înmănat președintelui Comisiei Europene Romano Prodi scrisorile de acreditare în calitate de șef al Misiunii Republicii Moldova pe lângă Comunitățile Europene.

În cadrul întrevenerii care a urmat ceremoniei de prezentare a scrisorilor, ambasadorul

Republicii Moldova a făcut o trecere în revistă a politicii de integrare europeană a republicii, relevând situația politică și social-economică din țara noastră și subliniind progresele înregistrate pe parcursul ultimilor doi ani.

Cei doi interlocutori s-au referit la inițiativa Uniunii Europene privind relațiile sale cu viitoarele state vecine după extinderea acesteia. Ambasadorul Popov a expus poziția Republicii Moldova vizavi de strategia respectivă, poziție prezentată, de altfel, la reuniunea recentă a Consiliului de Cooperare Republica Moldova-UE de către prim-ministrul Vasile Tarlev.

Diplomatul moldovean a subliniat specificul Moldovei ca țară sud-est europeană care dorește să-și consolideze relațiile cu statele din acest spațiu, inclusiv, prin aderarea sa la Procesul de Cooperare în sud-estul Europei și la Procesul de Stabilizare și Asocieră drept etape importante în atingerea obiectivului final de integrare în UE.

Președintele Comisiei Europene a reiterat determinarea UE de a participa activ, alături de OSCE și mediatorii internaționali, la reglementarea definitivă a conflictului transnistrean.

□ La 16 aprilie președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin s-a deplasat la Atena, Grecia unde a participat la Conferința Europeană la nivel de șefi de stat și de guvern cu genericul "O Europă mai largă: relațiile dintre Uniunea Europeană extinsă și vecinii din Est și Sud-Est" (16-17 aprilie 2003).

În cadrul conferinței șeful statului a rostit un discurs în care s-a referit la proiectul Europei lărgite și la eforturile întreprinse de Republica Moldova în vederea integrării în Uniunea Europeană. Șeful statului a mai avut întrevederi cu Javier Solana, cu președintele României Ion Iliescu și cu președintele Ucrainei Leonid Kucima.

□ La 15 mai, în cadrul celei de-a 112-a reuniuni a Comitetului de Miniștri al CE, la Strasbourg, a avut loc ceremonia oficială de preluare a președinției acestui for de către Republica Moldova. La ceremonie Nicolae Dudău, ministrul Afacerilor Externe, a ținut un discurs și a avut întrevederi bilaterale cu mai multe persoane oficiale.

□ Republica Moldova, alături de 54 de state participante la Conferința a V-ea paneuropeană a miniștrilor de mediu, care s-a desfășurat la Kiev, Ucraina, în zilele de 20-23 mai, a semnat trei protocoale în probleme de mediu și Declarația finală a acestui forum. Delegația țării noastre a fost condusă de ministrul Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului Gheorghe Duca. Delegația noastră a prezentat o expoziție ecologică despre situația în domeniu în contextul perspectivei

dezvoltării durabile a țării și eradicării sărăciei, iar în comun cu partea ucraineană au organizat o discuție pe marginea problemelor ce țin de valorificarea durabilă a bazinului Nistrului inferior.

□ Președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin a participat la summitul informal al șefilor de stat din CSI, desfășurat la Sankt-Petersburg. Reuniunea a avut loc în cadrul programului festivităților prilejuite de marcarea a 300 de ani de la fondarea orașului. Șefii de stat din CSI au examinat situația în lume în contextul evenimentelor din Irak, pledând pentru creșterea rolului ONU în perioada postconflictuală din această țară. La fel a fost examinată problema prelungirii mandatului forțelor colective de menținere a păcii în zona de conflict a Abhaziei (Georgia).

Vladimir Voronin i-a familiarizat pe participanții la întâlnire cu situația veteranilor din Republica Moldova, menționând facilitățile de care se bucură aceștia în urma deciziilor legislative din ultimii doi ani ale autorităților statului.

□ Între 3-5 iunie prim-ministrul Republicii Moldova Vasile Tarlev a efectuat o vizită oficială în Turcia. În cadrul vizitei V. Tarlev a avut o întrevedere cu omologul său, Redjep Taiâl Erdogan, la fel cu președintele Marii Adunări Naționale a Turciei, Nevzat Pacdil și cu ex-președintele țării, Suleiman Demirel. În cadrul vizitei oficiale au fost semnate o serie de acorduri privind colaborări în sfera vamaală, în cea veterinară, ocrotirea plantelor, agricultură, la fel un protocol despre colaborare între ministerele justiției ambelor țări și un program de schimb de experiență în domeniul culturii.

□ Președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin a efectuat în perioada 23-24 iunie o vizită de lucru la Bruxelles. În cadrul vizitei șeful statului a avut o serie de întrevederi cu înalte oficialități belgiene și ale instituțiilor europene și euroatlantice, în cadrul cărora au fost abordate aspecte ce vizează relațiile de colaborare moldo-belgiene și aprofundarea dialogului țării noastre cu forurile internaționale, în special cu Uniunea Europeană.

La Bruxelles președintele a fost primit de Majestatea Sa Regele belgienilor Albert al II-lea. La întrevederile programate cu mai multe oficialități a fost semnat un acord de cooperare între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Comunității Franceze a Regatului Belgiei.

□ O delegație de parlamentari moldoveni condusă de Andrei Neaguța, președintele Comisiei parlamentare pentru politică externă, s-a aflat în perioada 23-27 iunie la Strasbourg, unde a participat la sesiunea de vară a APCE. Parlamentarii CE au discutat problema traficului de organe umane

în Europa și situația persoanelor capturate de SUA și deținute în Afganistan și Guantanamo.

□ Veaceslav Afanasiev, viceministru al Economiei, a participat în perioada 9-11 iulie 2003 la cea de-a doua Conferință a miniștrilor economiei din statele Europei de Sud-Est, care s-a desfășurat la Viena sub egida inițiativei "Carta investițiilor". La conferință s-a efectuat o trecere în revistă a progreselor înregistrate pe parcursul unui an de către statele participante în realizarea prevederilor Declarației miniștrilor "Atragerea investițiilor în Europa de Sud-Est: principii comune și practici avansate", în materie de ameliorare a climatului investițional și atragere a investițiilor străine și a identificat prioritățile pentru perioada următoare.

□ Andrei Gherman, ministrul Sănătății, a participat la cea de-a 53 Sesiune a Comitetului Regional European al Organizației Mondiale a Sănătății, care s-a desfășurat în perioada 8-11 septembrie 2003, la Viena, Austria. Miniștrii sănătății din țările europene participanți la sesiune au abordat subiecte privind sănătatea mintală, sănătatea copiilor și adolescenților, metodologia de îmbunătățire a politicii de sănătate pentru toate categoriile de persoane în cadrul european. Programul sesiunii a inclus prezentarea raportului anual al Comitetului European pentru sănătate și mediu ambiant și cel privind protecția sănătății mintale în regiunea europeană.

□ Vladimir Voronin a plecat pe 18 septembrie la Ialta pentru a participa la summitul șefilor de stat ale țărilor CSI.

La fel, primul ministru Vasile Tarlev a participat la summitul șefilor de guverne ai țărilor CSI. Ordinea de zi a reuniunii a inclus 23 de chestiuni. Au fost discutate propunerile de dezvoltare a colaborării în domeniul economiei, de cooperare în domeniul transportului auto internațional, de creare a coridoarelor internaționale de transport auto.

□ În cadrul summitului CSI care s-a desfășurat la Ialta în zilele de 18-19 septembrie președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin a avut o întrevedere cu președintele Federației Ruse Vladimir Putin. Părțile au făcut un schimb de informații privind situația social-politică și economică din cele două țări și perspectiva evoluției relațiilor bilaterale. Referindu-se la perspectivele extinderii cooperării comercial-economice dintre Moldova și Rusia, cei doi președinți au menționat eficiența colaborării bilaterale la nivel regional și importanța creării unor filiale ale Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova în regiunile Federației Ruse.

Problemele legate de reglementarea transnistreană au constituit un capitol aparte al dialogului celor doi președinți. Au avut loc consultări în problema delimitării competențelor în procesul de elaborare a statutului regiunii transnistrene.

□ Pe 21 septembrie președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin s-a deplasat la New-York, SUA, pentru a participa la lucrările sesiunii a 58-a a Adunării Generale a ONU. Șeful statului nostru a rostit un discurs în care s-a referit la rolul mecanismelor internaționale în soluționarea problemelor interne ale statului și la prioritățile politicii externe și interne ale Republicii Moldova. Președintele republicii noastre a avut întrevederi cu secretarul de stat al SUA Colin Powell, cu ministrul Afacerilor Externe al Olandei, Jaap de Coop Scheffer, cu Javier Solana, cu secretarul general al ONU Kofi Anan ș. a.

□ Președintele Republicii Moldova a avut pe 23 septembrie în incinta ONU o întrevedere cu președintele în exercițiu al OSCE Jaap de Hoop Scheffer, ministru al Afacerilor Externe al Olandei.

Subiectul central al discuțiilor din cadrul întrevederii l-a constituit problema transnistreană, ambele părți pronunțându-se pentru continuarea dialogului în direcția soluționării politice a conflictului. Vladimir Voronin și Jaap de Hoop Scheffer au purtat consultări referitoare la subiectele ce au constituit agenda întrunirii de la Zagreb din 24-25 septembrie a mediatorilor la procesul de negocieri privind reglementarea transnistreană.

□ Delegația Parlamentului Republicii Moldova, condusă de Andrei Neaguța, președinte al Comisiei pentru politică externă, a plecat pe 24 septembrie la Strasbourg pentru a participa la sesiunea comună a APCE și a Parlamentului European. Sesiunea și-a ținut lucrările în perioada 25 septembrie – 2 octombrie 2003.

Participanții la ea au examinat un șir de probleme de importanță primordială, printre care consecințele tratatului constituțional privind cooperarea între UE și CE și Conceptul unei Europe mari, amenințările ce vin din partea partidelor și mișcărilor extremiste pentru democrație în Europa, relațiile dintre CE și ONG-uri.

□ Președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin s-a deplasat pe 30 septembrie la Strasbourg pentru a participa la lucrările sesiunii de toamnă a APCE. Șeful statului a rostit o alocuțiune în plenul Adunării, în care a făcut unele totaluri ale anului politic din Republica Moldova și concluzii referitoare la Președinția țării noastre în Comitetul de Miniștri al CE.

Președintele țării noastre are preconizate întreveneri cu președintele APCE Peter Schieder, secretarul general al CE Walter Schwimmer, secretarul Comisiei de la Veneția Gianni Buquicchio, raportorul pentru Republica Moldova, președintele Comisiei de Monitorizare a APCE, Josette Durrieu, președintele Curtii Europene pentru Drepturile Omului Luzius Wildhaber.

□ Președintele Parlamentului Eugenia Ostapciuc a participat în perioada 1-3 octombrie la cea de-a 109-a Adunare a Uniunii Interparlamentare, care s-a desfășurat la Geneva, Elveția. În cadrul ședinței comitetului permanent pentru pace și securitate internațională, președintele Legislativului de la Chișinău a rostit o alocuțiune.

Conform programului reuniunii, parlamentarii au avut discuții în cadrul ședințelor comitetelor permanente pentru dezvoltare susținută, finanțe și comerț pentru democrație și drepturile omului, pentru proiectare a rezoluțiilor în probleme arzătoare, comitetului coordonator al femeilor parlamentare și a grupului pentru parteneriat dintre sexe. Președintele Parlamentului a avut la Geneva o serie de întreveneri cu Supachai Panitchpakdi, director general al Organizației Mondiale a Comerțului, Anders B. Johnsson, secretar general al Adunării Uniunii Interparlamentare, Serghei Ordjonikidze, director general al Oficiului Națiunilor Unite la Geneva, Lee Jong-Wook, director general al Organizației Mondiale a Sănătății.

□ Președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin a efectuat în zilele de 10-11 noiembrie o vizită oficială în Cipru. În cadrul vizitei oficiale președintele țării noastre a avut o întrevenerire cu omologul său cipriot Tassos Papadopoulos. În acest sens a fost semnat un acord interguvernamental privind cooperarea economică, științifică, tehnică și industrială între cele două state. În cadrul vizitei a mai fost semnat un acord cu privire la schimbul de studenți din instituțiile de învățământ superior și școlile polivalente din cele două țări.

□ În zilele de 27-29 noiembrie 2003 președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin a efectuat o vizită oficială în Republica Italiană. Programul vizitei a inclus întreveneri cu președintele Italiei Carlo Azeglio Ciampi, cu președintele Consiliului de Miniștri al Italiei Silvio Berlusconi, cu președintele Camerei Deputaților Pierferdinando Casini, cu președintele Senatului Italiei Marcello Pera și cu vicepreședintele Parlamentului European Guido Podesta. Președintele a efectuat și o vizită la Vatican, unde a avut o audiență la Suveranul Pontif.

□ Președintele Republicii Moldova a avut pe 8 și 9 decembrie o vizită oficială în Bosnia și Her-

țegovina. Șeful statului a avut o întrevenerire tete-a-tete cu membrii Președinției Colective a Republicii Federative Bosnia și Herțegovina. Miniștrii finanțelor ambelor state au semnat Convenția între Republica Moldova și Bosnia și Herțegovina cu privire la evitarea dublei impozitări și a evaziunii fiscale asupra impozitelor pe venit și proprietate, iar șefii diplomațiilor au semnat Protocolul de cooperare între ministerele de externe ale ambelor țări.

□ Ministrul Afacerilor Externe Nicolae Dudău a avut o întrevenerire cu directorul general al Oficiului ONU la Geneva Serghei Ordjonikidze. În cadrul acesteia Nicolae Dudău i-a prezentat directorului ONU situația politică și social-economică din Republica Moldova, o atenție deosebită fiind acordată inițiativelor lui Vladimir Voronin referitoare la integrarea europeană și soluționarea conflictului transnistrean.

□ La Salzburg (Austria) a avut loc cea de-a zecea Reuniune a președinților Statelor Central-Europene cu genericul "După extindere: viitorul Europei Centrale în Europa lărgită". Președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin a ținut un discurs și a participat la dezbateri în cadrul primei sesiuni prezidențiale a Reuniunii, care a fost consacrată problematicii politice. Președintele țării noastre, alături de ceilalți 17 șefi de state, participanți la Reuniune, s-a întâlnit cu conducătorii a 20 de mari companii internaționale. În cadrul întâlnirii au fost discutate probleme economice. Pe durata înaltului for, Vladimir Voronin a avut întreveneri bilaterale cu președinții Bosniei și Herțegovinei, Cehiei, Albaniei, Sloveniei.

(Spicuri din publicațiile *Moldova suverană și Moldova și lumea*, anul 2003)

"SĂ GÂNDIM PERSPECTIVELE BASARABIEI ÎN INTERIORUL ROMÂNIEI"

Interviu cu dl Iurie Roșca, președintele PPCD din Republica Moldova

Ilie Mihalcea: Care sunt, Domnule Iurie Roșca, după părerea Dumneavoastră perspectivele Republicii Moldova în contextul actualei guvernări a țării?

Iurie Roșca: Mai întâi să fac un apel către românii din exteriorul României: Fraților, nu mai deplângeți Basarabia. Nu e de plâns, ci de muncit pentru Basarabia! Eu cred că este realist și corect să gândim perspectivele Basarabiei în interiorul României. Pentru asta trebuie să ne pătrundem de răspunderea că fiecareia îi revine câte o mică sarcină, să participe la reconstrucția României, la unificare. Vreau să se știe că în Ba-

sarabia se produce, la ora actuală, un fenomen absolut unic în istoria politică și spirituală a României: zilnic câteva zeci de persoane, tineri între 16 și 29 de ani devin membri ai unui partid politic. Tineretul român din Basarabia dorește să participe plenar la schimbarea perspectivelor istorice ale acestui teritoriu cu un trecut atât de dramatic. Declanșatorul acestui elan tineresc a fost Partidul Comunist. Dacă nu ar fi existat abuzurile și nemerniciile comise de către partidul comunistilor care desfășoară două activități paralele: consolidarea dictaturii și intensificarea procesului de rusificare, nu ar fi această reacție energetică a spiritului românesc din Basarabia care a explodat în sufletul tinerilor.

I.M.: În zilele de 11, 12 și 13 decembrie ați fost invitat la Paris la coloctivul organizat de "Le Group d'Etude et d'Observation de la Démocratie" sub direcțiunea cunoscutului cercetător istoric Stéphane Courtois, pe tema "Permanență și dispariție a ideilor și practicilor totalitare în Europa post-stalinistă, 1953-2002".

I.R.: A fost o experiență absolut excepțională fiindcă am avut rarisimul privilegiu să-i ascult și să mă întrețin cu istorici de un calibru deosebit din Franța, cât și din Germania, Cehia, Polonia, Bulgaria, România care studiază fenomenul comunismului, acea perioadă post-stalinistă, cum s-ar zice. Am reușit să adun aproape toate comunicările care s-au ținut și intenționez să le public la Chișinău în publicațiile noastre periodice, pentru că în felul acesta pot să pun și eu umărul la circulația ideilor de valoare în Republica Moldova. Cred că suntem la începutul unei încercări de a articula un curent de opinie extrem de favorabil, în sensul afirmării democrației în țara noastră, grație simpatiei pe care am simțit-o din partea acestor oameni de o deosebită valoare și care reprezintă elitele intelectuale, mediile universitare și academice occidentale și ale celor din spațiul țărilor fost comuniste.

I.M.: La Biserica Ortodoxă Română din Paris (9 bis, rue Jean de Beauvais) printre sutele de români, zeci de basarabeni au venit să vă întâlnească.

I.R.: Aici, în Biserica Românească am avut bucuria să-l revăd pe părintele Calciu Dumitreasa, pe care l-am cunoscut încă din 1990 în America. Se afla pentru câteva zile la Paris. Am trăit o emoție deosebită luând cuvântul aici, în fața altarului și a unui număr impresionant de români, mulți basarabeni.

Consemnare: Ilie MIHALCEA

Cuvântul românesc (Canada), 2003, mart., (nr. 312), p. 6.

"TRANSNISTRIZAREA"

Până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, teritoriul transnistrean era locuit de o populație moldovenească sedentară majoritară, împreună cu triburi tătare. În 1792, politica militară expansionistă țaristă a anexat așa-zisa *Novorusia Occidentală*, autohtonii fiind obligați fie să emigreze, dincoace de Nistru, fie să se slavizeze, deoarece erau aduse cohorte întregi de ruși și ucraineni. ...Cu toată diminuarea elementului etnic românesc (moldovenesc), în ținutul transnistrean, sovieticii au creat în 1924 Republica Autonomă Moldovenească, pentru ca, în 1940, s-o transforme în republică unională, Ucrainei atașându-i 5 dintre cele 11 raioane transnistrene moldovenești...

Învățământul în cele 8 școli cu predare în limba română, cu grafie latină, este sortit pieirii, elevii și profesorii fiind zilnic persecutați și șantajați, autoritățile locale debransând clădirile școlilor respective de la rețelele de alimentare cu apă, electricitate și căldură, pe motiv că acestora li s-a atribuit "statut de instituții private". Mai mult, sunt confiscate manualele de grafie latină, iar materialele didactice oferite de alte țări nu ajung în școli din cauza taxelor vamale exagerate, se arată într-un raport al Comisiei OSCE. La sfârșitul anului școlar 2002-2003, 82% dintre elevii transnistreni studiau în limba rusă, autoritățile separatiste transformând și școala românească din localitatea Grigoriopol într-un liceu rusesc cu grafie chirilică. Federalizarea Republicii Moldova devine un mod subtil de rusificare a acestui pământ românesc. Prin federalizare Tiraspolul va avea câștig de cauză, românii din Basarabia devenind minoritari în propria lor țară, mai ales că, în statistici, ei sunt împărțiți în români și moldoveni, cu mult sub populația rusofonă.

Nici ucrainenii, ca a doua minoritate în republică, nu sunt scutiți de rusificare. Cât despre Găgăuzia, nici măcar la Comrat nu există vreo instituție de învățământ în limba turco-bulgară, educația făcându-se numai în rusă.

Iată de ce afirm că noi ne opunem federalizării. Federalizarea înseamnă, de fapt, *Transnistrizare*, Basarabia noastră devenind un teritoriu unde Tiraspolul să-și impună punctul de vedere prin schimbarea drapelului tricolor și decretarea limbii ruse ca limbă de stat!

Valentin HOSSU-LONGIN

Luceafărul (București), 2003, 26 noiemb., (nr. 42), p. 21.

GEO (PARIS),

2003, OCT., (NR. 296), P. 30-46.

La Paris a apărut o impunătoare revistă într-o excelentă prezentare grafică, copertă și fotografii color. Domeniul revistei este cel geografic, o explorare a lumii vechi și totuși necunoscută încă. Revista poartă titlul sugestiv, fiind o axă a celor despre care vrea să vorbească – GEO. Aceasta înseamnă fapte referitoare la mediul geografic și istoric al întregii umanități evolute în timp, materiale ce țin de Antichitate, dar și de ultimă actualitate. Aici și-au găsit locul și articolele despre țara noastră, toate având titlul general “Moldavie: entre Roumanie et Ukraine, un pays à l’abandon. Guerre et paix sur le Dniestr”. Fiecare din cele 14 pagini rezervate acestui material este însoțită de fotografii, imagini, hărți foarte bine executate și însoțite de comentarii. Revista face cunoștință cititorilor cu originea băștinașilor, ocupațiile lor, amplasarea țării etc., subdiviziunile articolului fiind următoarele: Populație, Economie, Geografie politică, Minorități. Un loc (rol) important e dedicat problemei transnistrene și situației economice din țară. Aceasta din urmă îi determină pe foarte mulți să părăsească țara în căutarea unei vieți mai bune și mai asigurate. În acest fel oamenii din întreaga lume pot lua cunoștință de ceea ce reprezintă țara noastră cu dificultățile și bucuriile ei.

Urmează fragmente din revista pariziană.

Indépendante depuis 1991, l'ex-république soviétique de Moldova est coupée en deux: à l'est du Dniestr, la province de Transnistrie a fait sécession et vit encore à l'heure de Lénine. A cette déchirure s'ajoutent l'extrême pauvreté et la crise d'identité qui touchent les Moldaves.

Le Dniestr, qui traverse la Moldova du nord au sud et se jette dans la mer Noire, dessine une frontière intérieure. Le long du fleuve, des checkpoints – ici sur le barrage de Dubăsari – séparent l'ouest du pays de la Transnistrie, autoproclamée indépendante en 1990.

Population: proroumains contre prorusses

Qui sont les Moldaves? Roumains d'origine (et roumanophones) aux deux tiers, originaires de Russie et d'Ukraine (et russophones) pour un quart, issus des minorités gagaouze ou bulgare pour les autres. Comme dans toutes les républiques soviétiques, Staline a voulu “russifier” la Moldavie. Il imposa une langue “moldave”, version expurgée du roumain, transcrite en cyrillique, et incita les Russes à s'y établir.

En 1989, à la faveur de la perestroïka et sous la pression du Front populaire proroumain, le gouvernement de Chișinău proclame le roumain langue officielle à la place du russe et restaure l'alphabet latin.

Début 2002, le président Voronine (néo-communiste et russophile) a voulu réintroduire le russe à l'école, l'élever au rang de seconde langue officielle et effacer des manuels scolaires toute référence à l'“histoire des Roumains”. Cette nouvelle tentative de russification a provoqué une vague de manifestations appelant à la fusion avec la Roumanie.

La Moldova rêve d'entrer dans l'Union européenne et motive sa volonté par sa latinité et sa proximité historique, linguistique et identitaire avec la Roumanie, candidate pour 2007.

Economie: le pays le plus pauvre d'Europe

L'éclatement de l'URSS en 1991 a sonné le glas de la prospérité moldave, jusqu'alors fondée sur l'agriculture, en particulier la vigne et le tabac.

Triste privilège, ce pays – sans ressources minérales – est aujourd'hui le plus pauvre d'Europe. Au-delà de la fuite des cerveaux (médecins, chercheurs, enseignants, ingénieurs), toute une force vive s'exile en Allemagne, Russie, Italie, Espagne, Portugal, France, Israël... pour y travailler comme ouvriers du bâtiment ou domestiques.

Géopolitique: à qui profite la partition?

L'épineuse question de la Transnistrie divise la Moldavie et préoccupe ses voisins. Le gouvernement de Chișinău refuse d'entériner la partition et accuse la Russie pour garder un pied dans la région.

Minorités: l'exception gagaouze

La question gagaouze a trouvé en Moldova une issue pacifique et relativement positive. Lorsqu'en 1989, la Moldova soviétique se prépare à l'indépendance, les Gagaouzes créent un mouvement séparatiste.

Fer de lance, Iurie Roșca, jeune et charismatique leader du PPCD, juge “artificielle” l'identité moldave, “pure création soviétique”.

“Les Soviétiques ont créé ici une espèce de gens sans identité”, accuse Corina Fusu.

Aline MAUME

GRIBINCEA MIHAL. THE RUSSIAN POLICY ON MILITARY BASES: GEORGIA AND MOLDOVA.

ORADEA: COGITO PUBLISHING HOUSE,
2001, 290 P.

Dezintegrarea URSS și apariția pe teritoriul ei a 15 noi state independente a generat pentru Rusia o situație geopolitică și geostrategică absolut nouă. În opinia unor cercetători ruși, după prăbușirea URSS, “în plan geopolitic Rusia s-a pomenit în situația de după Pacea de la Brest din anul 1918, iar în plan social-economic – în situația anului 1920, de după războiul civil”. Alți cercetători consideră că după august 1991 “configurația geopolitică a Rusiei, ca succesoare

a Imperiului Rus”, era “similară celei de până la Petru cel Mare”. Asemenea aprecieri se fac în baza faptului că în urma dispariției URSS, Rusia a pierdut Crimeea, cea mai mare parte a litoralului Mării Negre și a celei Baltice, hotarele Rusiei s-au îndepărtat de Occident cu peste 1000 km etc.

O atenție deosebită se acordă în lucrarea de față trupelor ruse de pe teritoriul Moldovei, intențiilor Rusiei de a transforma Grupul Operativ de Trupe Ruse din Transnistria (GOTR) într-o bază militară rusă, precum și considerentele pentru care această perspectivă de soluționare a problemei trupelor ruse pe teritoriul Republicii Moldova este inacceptabilă pentru conducerea de la Chișinău. În opinia noastră, pentru analiști este util să se familiarizeze cu cazul Moldovei nu numai pentru a înțelege mai bine politica militară rusă față de “vecinătatea imediată”, dar și pentru că acest caz pare un exemplu elocvent cum Moscova, contrar practicii internaționale, care este bazată pe acordul și interesul reciproc al părților, încearcă să creeze baze militare pe teritoriul CSI fără acordul țării de reședință.

Din vara anului 1992, Moscova, în politica sa de restabilire a controlului militar asupra teritoriului ex-sovietic, acordă o atenție deosebită operațiunilor de menținere a păcii (OMP). La început prin inițierea OMP, Rusia urmărea scopul de a obține statutul de forțe de menținere a păcii pentru unitățile ruse dislocate în regiunile de conflict ale ex-URSS, precum și de a nu admite dislocarea de trupe ONU în teritoriile ex-sovietice, considerate de ea drept sferă proprie de influență. Lucrarea, pe lângă problemele legate de aflarea GOTR din Transnistria, elucidează și operațiunea rusă de pacificare din regiune, operațiune în care în prezent sunt antrenate trupe din GOTR.

Operațiunea de menținere a păcii în Transnistria prezintă interes și în virtutea faptului că ea are loc la o depărtare de circa o mie kilometri de frontierele Rusiei și infirmă principala motivație a implicării active a Moscovei în conflictele din CSI – “conflictele au loc pe perimetrul frontierelor Rusiei și influențează destabilizator asupra regiunilor de frontieră ale Rusiei”.

Cu ajutorul material, financiar și politic al Rusiei, în special al trupelor ruse din Armata a 14-a /GOTR, în raioanele de est ale Moldovei autoritățile separatiste și-au creat o armată destul de puternică, de aceea în lucrare se va elucida și starea actuală a forțelor militare și paramilitare transnistrene. Am hotărât să abordăm acest subiect și pentru faptul că forțele armate transnistrene sunt în esență trupe ruse; ele fac parte neformal din Forțele Armate ale Federației Ruse, sunt privite de Moscova ca atare și utilizate de ea ca element de șantaj și presiune în relațiile cu Chișinăul.

Republica Moldova, datorită situației sale geografice, este una din fostele republici sovietice, care nu are frontiere comune cu Rusia, nu este parte la Tratatul de securitate colectivă a CSI (Tașkent, 15 mai 1992), constituția ei interzice dislocarea de trupe străine pe teritoriul său. În sfârșit, vecinii ei (România și Ucraina) nu prezintă o amenințare pentru Moldova și, deci, securitatea ei nu trebuie asigurată de Rusia.

Credem că și autoritățile de la Chișinău ar trebui (în sfârșit) să înțeleagă, că amestecul Rusiei în afacerile interne ale Moldovei, susținerea separatismului transnistrian este nu doar o “politică a unor cercuri reacționare” de la Moscova, ci una bine coordonată din Kremlin și are drept scop menținerea Moldovei în sfera de influență rusă. Este timpul să se conștientizeze faptul că oricare ar fi coloratura forțelor politice de la Moscova și componența Dumei de Stat, politica Rusiei față de fostele colonii în general și față de Moldova în particular, va rămâne neschimbată, că unica șansă a Moldovei de a ieși de sub apăsătoarea tutelă rusească este abandonarea CSI și renunțarea la statutul ei de neutralitate (iluzorie), precum și transmiterea unui mesaj clar Occidentului cu privire la dorința Moldovei de a se integra în structurile politico-militare euro-atlantice.

Mihai GRIBINCEA

The disintegration of the USSR and the appearance on its territory of 15 newly independent states (NIS) has generated an absolutely new geopolitical and geo-strategic situation for Russia. In the opinion of some Russian researchers, after the USSR's collapse “Russia found itself geopolitically speaking in the situation it had been after the Brest Peace Treaty in 1918 and socially and economically in the situation of the year 1920, after the Civil War”. Other scientists consider that after August 1991 “the geopolitical configuration of Russia as a successor of the Russian Empire was similar to the one it had before Peter the Great”. Such statements are made on account of the fact that, as a consequence of the disappearance of the USSR, Russia has lost Crimea, most of the Black Sea and Baltic Sea coasts, the borders of Russia become further from the West by more than 1,000 kilometres etc.

The present work will pay a special attention to the Russian troops stationed on the territory of Moldova, to the intentions Russia has of transforming the Operative Group of Russian Forces (OGRF) in Transnistria into a Russian military base, as well as to the reasons why this perspective of solving the issue of Russian troops on the territory of the Republic of Moldova is unacceptable to the Moldovan leadership. In our opinion, it is worthwhile for analysts to familiar-

ise themselves with the case of Moldova, not only to understand better the Russian military policy in the so-called “Near-Abroad”, but also because this case seems to be an eloquent example of how Moscow, contrary to international practice which is based on mutual accord and interest of parties, is trying to establish military bases on the territory of the NIS without the counties’ consent.

Since the summer of 1992, Moscow, according to its policy of reestablishing military control over the former Soviet territories, has been giving a particular attention to peacekeeping operations (PKO). At the beginning, by initiating the PKO Russia was following its goal of obtaining the status of “peacekeeping forces” for the Russian army units deployed in the conflict areas of the former USSR and also of avoiding the deployment of UN troops in former Soviet territories, which it still considers as its own sphere of influence. Later, the PKO in general and especially the Russian “peacemaking” forces began to be used by Moscow as elements of interference in the conflicts in order to serve Russian interests. The main goal was to force the NIS (which face problems caused by separatist movements) to accept the deployment of Russian military bases on their territory. Therefore, besides the problems connected to the OGRF in Transnistria, this work also clarifies the situation of the Russian peacemaking operations in the area, in which OGRF troops are presently involved.

The peacekeeping operation in Transnistria also presents interest because it is taking place more than 1.000 kilometres away from the Russian borders and thus invalidates the main motivation of active involvement of Russia in the CIS- “the conflicts take place on the perimeter of Russian borders and have a destabilising influence over Russian border areas”.

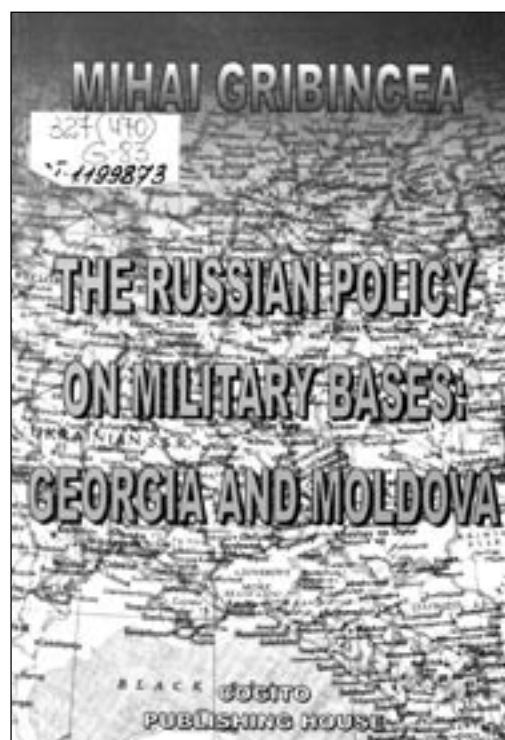
With the material, financial and political support of Russia, especially of the Russian troops of the 14th Army/OGRF, the separatist authorities have created quite a powerful army in the eastern districts of Moldova. Therefore, this work will also clear up the present state of Transnistrian military and paramilitary forces. We also have decided to deal with this issue because the Transnistrian army forces are essentially Russian troops; unofficially, they are a part of the Army Forces of the Russian Federation. They are regarded by Moscow as such and they are used as means of blackmail and pressure in the relationship with Kishinev.

The Republic of Moldova, due to its geographical location, is one of the former Soviet republics which has no common border with Russia, it is not part of the Treaty On CIS Collective Security (Tashkent, 15 th of May 1992) and its constitution forbids the deployment of

foreign troops on its territory. Finally, its neighbours (Romania and Ukraine) do not represent a threat and therefore its security doesn’t need to be ensured by Russia.

We believe that Kishinev authorities, too, should (at last) understand that Russia’s involvement to Moldova’s internal affairs and the support it gives to Transnistrian separatism is not just a policy carried out by ” some reactionary circles” in Moscow, but one controlled from the Kremlin, which has as purpose to maintain Moldova within the Russian sphere of influence. It is time they acknowledge the fact that whatever should be the colour of political forces in Moscow and the composition of the State Duma, Russia’s policy towards its former colonies and especially towards Moldova will stay unchanged, that the only chance Moldova has of escaping from the unbearable guardianship of Russia is to abandon the CIS and to give up its status of (illusory) neutrality, as well as to transmit the West a clear message regarding Moldopva’s will of integration within the Euro-Atlantic political and military structures.

Mihai GRIBINCEA

ПРИ СВОИТЕ В МОЛДОВА И УКРАИНА

ЕК. (SOFIA), 2003, NR. 1, P. 31.

În luna ianuarie 2003 preşedintele Bulgariei, Gheorghi Pârvanov a efectuat două vizite memorabile: în Moldova şi în Ucraina.

A vizitat Chişinăul, având o întâlnire oficială cu preşedintele Voronin, şi oraşul Taraclia în care

se află comunitatea bulgară. Găzduirea solemnă în Chișinău la reședința președintelui moldovean a fost de-a dreptul impresionantă pentru oaspeții bulgari.

Președintele Pârvanov a mulțumit pentru toleranța și atenția poporului și ale oficialităților țării.

La rândul său, președintele Voronin și-a exprimat recunoștința față de președintele în vizită și poporul său: oameni harnici și cetățeni loiali.

În afară de întâlnirea cu președintele țării, șeful statului bulgar a mai avut una cu premierul republicii noastre și cu președintele parlamentului. Au fost încheiate contracte interguvernamentale de ajutor administrativ reciproc. Ambele țări au interese tangențiale economice în sensul comerțului liber între ele.

Președintele Gheorghi Pârvanov a fost interesat de toate aspectele vieții din Republica Moldova. Adică, vizita nu s-a redus la încheierea tratatelor, acordurilor comercial-economice. Domnia sa a vizitat și comunitatea bulgarilor din Moldova. Elevi, colaboratori sociali, conducători ai organizațiilor culturale și sociale, jurnaliști au fost prezenți și au discutat chiar cu președintele Pârvanov, cu ministrul învățământului Vladimir Atanasov, cu trimisul la Chișinău Evgheni Ecov și cu alte persoane oficiale. În afară de capitală delegația a vizitat și Taraclia – centrul județului, populat în mare de bulgari. Aici oaspeții au făcut cunoștință cu locuitorii orașului, problemele lor, în general economice. Oaspeții au vizitat și o instituție de învățământ – Colegiul-liceu “Sf. Chiril și Metodiu” cu predare-învățare în limba bulgară, delegația fiind uimită de bulgara excelentă a vorbitorilor de limbă de aici.

Toate aceste evenimente, comentarii, impresii au fost reflectate în revista “Ek”, care apare la Sofia.

Relatăm impresiile acestei vizite, aparținând lui Anton Piralkov, membru al delegației oficiale.

Президентът Първанов изрази благодарност за толерантността и вниманието на молдовската страна спрямо българската общност в Република Молдова. На свой ред президентът Воронин изказа признателност към нашите сънародници, създали си репутацията на трудолюбиви хора и лоялни граждани, с които никога не са имали проблеми и винаги са работили в съгласие.

Като председател на ДАБЧ за мен особено важна бе срещата с българската общност в

Молдова. Присъстваха около 60 души от най-изтъкнатите наши сънародници.

След официалното откриване на новата сграда на българското посолство отпътувахме с автобуси за град Тараклия – център на тараклийския уезд, населен предимно от българи.

И в българския колеж-лицей “Св. св. Кирил и Методий” бях приятно изненадан да срещна толкова млади хора, говорещи чудесен български. Разговарях с директорката и с две от учителките, които са идвали в агенцията, съдействали сме им за набавянето на учебни пособия и книги.

УКРАЇНА, РУМУНИЯ, МОЛДОВА: ИСТОРИЧНИ, ПОЛІТИЧНИ ТА КУЛТУРНИ АСПЕКТИ ВЗАЄМИН.

CERNĂUȚI: BUKREK, 2002, 512 P.

O carte importantă privind cele mai relevante aspecte ale vieții unui stat – istorie, politică, cultură – a apărut în 2002 la Cernăuți, având titlul *Україна Румунія Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин*. De fapt, e o colecție de referate ale Conferinței științifice internaționale datând din 16-17 mai, 2001. O mare parte a autorilor sunt din Canada, Cernăuți (Ucraina), dar au participat și specialiști din Republica Moldova. Ediția e tradusă în trei limbi: articolul integral e prezentat în limba ucraineană, fiind date și rezumatele lor în română și engleză.

Materialele Conferinței științifice internaționale conțin diverse puncte de vedere asupra problemelor politice, istorice și culturale în relațiile dintre Ucraina, România și Moldova și sunt abordate perspectivele cooperării interregionale în diverse domenii ale vieții sociale.

Organizarea conferinței și, ulterior, apariția cărții e justificată de dr. Zenon Kogut de la Universitatea Alberta, Canada: “Intrând în sec. XXI cu o experiență diferită în existența lor statală, cetățenii Ucrainei, României și Moldovei au multe elemente comune în trecutul lor. Ele sunt, în primul rând, dependența națională îndelungată, o substanțială rămânere în urmă din punct de vedere economic față de țările din Occident, un deficit considerabil de tradiții democratice etc. În schimb, printre calitățile comune ale acestor popoare vecine există și destule exemple bune de colaborare reciprocă, îmbogățire a culturilor naționale și patrimoniului spiritual european, de contacte îndelungate și fructuoase între reprezentanții intelectualității.”

În cele ce urmează prezentăm fragmente din materialele conferinței.

Zenon Kogut, directorul Institutului de Studii Ucrainene: „Good neighbourly relations between modern-day Ukraine, Romania and Moldavia have played an important role in the success of these nations on their path through deep societal and administrative transformations, and in the thinking and political behaviour among citizens of these “new democracies”. But the appearance of these large-scale tasks can only be successfully solved providing certain historical problems, many of which still arise today, are overcome, such as a heritage of mutual distrust, suspiciousness and even a variety of claims. It is difficult to imagine peace and security in the

regions of Southeast and Central Europe without friendly relations between Ukraine, Romania and Moldavia, as a well as any realisation of European and Euro-Atlantic choices on the part of Romania and Ukraine, and such prospective choices by Moldavia.

The time has now come to pay due attention to the discussion on relations between Ukraine and Romania, and Ukraine and Moldavia. These relations have more than just historical, cultural and spiritual dimensions. They are rich not only in such personalities as Petro Mohyla and Payisii Velychkivs'kyi. They include a very wide and diverse spectre of relations, the knowledge of which forms the ideas of both politicians and ordinary citizenry about their neighbours, their values, and their choices for the future. Thus, it is this acceptance and judgement by both sides of each other that forms that basis for long-term relations aimed at a lasting intercourse”.

Олег Белоколот, Іван Кухта, Kiev, Ucraina: „Регіональні утворення мають сьогодні і матимуть у майбутньому велике значення для будь-якої країни. Найширше співробітництво України, Румунії та Молдови на регіональному рівні дозволить їм вирішувати або сприяти вирішенню найважливіших завдань як зовнішньої, так і внутрішньої політики, а їх геостратегічне положення вимагає сьогодні продовження і активізації діяльності саме на цьому напрямку.

Безсумнівним є те, що Україні, Румунії і Молдові при розбудові двосторонніх відносин слід враховувати досвід післявоєнного розвитку Європи, де міцні економічні взаємовигідні зв'язки стали надійним фундаментом безпеки та широкомасштабного політичного співробітництва”.

ANUL ECONOMIC 2003 ÎN REPUBLICA MOLDOVA

În ultimii ani situația economică creată în țară a generat un flux enorm de persoane dornice de a se angaja la muncă peste hotare. În vederea reglementării relațiilor legate de aceasta, guvernul a emis o Hotărâre cu privire la angajarea provizorie a lucrătorilor migranți.

Angajarea provizorie peste hotare a cetățenilor Republicii Moldova se efectuează în baza contractului individual de muncă, care se încheie cu patronul, înainte de ieșirea din Republica Moldova, de sine stătător sau printr-un intermediar.

Pe parcursul ultimilor ani poliția a fost nevoită să-și adapteze metodele și procedeele specifice de muncă la evoluția total diferită și multidimensională a infracționalității, potrivit mutațiilor apărute în viața economico-socială a țării. Astfel, pe fundalul unor neajunsuri existente au apărut noi forme de manifestări criminale, una dintre acestea fiind traficul ilicit de ființe umane, care a afectat întreaga societate. În prezent, răspândirea fenomenului traficului de ființe umane în Republica Moldova se desfășoară în câteva direcții, și anume:

- ♦ traficul de ființe umane în scopul practicării prostituției;
- ♦ traficul de ființe umane în scopul vânzării în robie.

Una din sarcinile actuale care stau în fața organelor de poliție este activitatea de prevenire și combatere a criminalității din sfera moralității obștești și lupta împotriva traficului de ființe umane. Conform Programului de Stat privind combaterea criminalității, corupției și protecționismului a fost preconizată elaborarea proiectului de Lege cu privire la reprimarea traficului de ființe umane și a exploatării prostituției semenilor.

Pentru a crea un sistem de reîntoarcere a victimelor traficului, organele de drept ale Republicii Moldova au început să conlucreze cu alte organe internaționale și guvernamentale: Organizația Internațională de Migrațiune, O.N.G. "La strada", Centrul de prevenire a traficului de femei, O.N.G. "Inițiativa civică".

Ghenadie ASTRAHAN

Pentru a face un mic bilanț economic al anului 2003, expunem câteva date în scopul creării unor idei generale despre situația economiei din țară, nivelul de activitate al întreprinderilor, puterea de export etc.

Țara noastră a exportat în primele patru luni ale anului 2003 producție agroindustrială în valoare totală de 158 mln. dolari SUA, ceea ce constituie cu 120 mln. mai mult decât în 2002. Ponderea cea

mai mare a exportului au constituit-o vinurile și alte produse alcoolice, ale căror valoare a depășit suma de 73 mln. de dolari. La fel, au fost exportate circa 16 mii tone de fructe și struguri la un preț total de 14,7 mln. dolari.

În 2003 au sporit de două ori exporturile de carne de bovină care au constituit peste două mii de tone în valoare de peste 3 mln. dolari SUA.

S-a redus esențial exportul de cerealiere și de legume.

Ministerul Economiei confirmă menținerea în 2003 a tendințelor de ascensiune economică în toate ramurile economiei naționale. O creștere economică s-a constatat în industrie, ritmul acesteia atingând în primele luni ale anului 14,5%. În agricultură la fel s-a înregistrat o creștere a volumului de producție. Îmbunătățirea situației s-a datorat integral ameliorării din sectorul creșterii animalelor și sectorul de servicii.

A evoluat pozitiv și comerțul exterior. Ritmul de creștere a exporturilor l-a depășit pe cel al importurilor.

Stabilitatea macroeconomică a stimulat micșorarea dobânzilor pentru creditele acordate de băncile comerciale agenților economici.

În șapte luni ale anului 2003 exportul mărfurilor moldovenești în țările Europei Centrale și de Est a sporit aproape de două ori față de perioada similară a anului 2002 sau cu 70,5 mln. USD. În ianuarie-iulie 2003 creșteri însemnate ale exporturilor s-au înregistrat către Bulgaria, Polonia, România, Cehia, Slovacia, Croația, Iugoslavia. S-au majorat de asemenea cu 32 la sută exporturile în țările Uniunii Europene, constituind 95,7 mln. dolari. Această creștere se datorează sporirii livrărilor de mărfuri în Grecia, Spania, Italia, Marea Britanie, Belgia, Olanda, Portugalia etc.

COLABORĂRI ECONOMICE EXTERIOARE

În continuare trecem în revistă cele mai importante evenimente ce au avut loc vizând economia țării noastre raportată la țările lumii.

□ Compania "Cricova-Acorex" și Vinoteca din Polonia au încheiat un contract de colaborare, potrivit căruia până la finele anului 2003 pe piața poloneză aveau să fie livrate 500 mii de sticle de vin moldovenesc. Beneficiarul polonez a solicitat vinuri seci și demiseci, în special "Cabernet Sauvignon", "Merlot", "Chardonnay", "Pinot Noir" ș.a. De la începutul anului 2003 "Cricova-Acorex" a exportat peste 5 mln. sticle de vin, principalii importatori fiind Marea Britanie, Japonia, Cehia, Federația Rusă, Ucraina, Belarus, Țările Baltice, Kirgîzstan ș.a.

Pe parcursul anului trecut compania a negociat cu beneficiari din Belgia, Irlanda, Danemarca, Olan-

da și Belgia privind livrarea până la finele anului care a trecut a unor loturi de vin pe piețele acestor țări. În ultimii trei ani compania a obținut 15 medalii de aur și argint la diferite concursuri internaționale.

□ S.A. "Bucuria" a exportat în Israel 11 tone de bomboane, în valoare de peste 20 mii dolari SUA. Pe parcursul trimestrului întâi al anului 2003 "Bucuria" a livrat pe piețele din Federația Rusă, România, Estonia, Letonia, Germania, SUA și Grecia 135 tone de produse de cofetărie, estimate la circa 200 mii dolari SUA, înregistrând astfel o majorare a exportului cu peste 6 la sută față de perioada similară a anului 2002.

În anul care a trecut conducerea societății a negociat cu o firmă din Bulgaria și alta din Rusia semnarea unor contracte privind importul bomboanelor. În general, beneficiarii de peste hotare solicită cel mai mult bomboanele preparate pe baza ingredientelor naturale, printre ele "Moldova", "Livada Moldovei", "Struguri în ciocolată", "Vișină în ciocolată", "Do-re-mi" etc. Produsele fabricate de S.A. "Bucuria" au fost înalt apreciate la diferite expoziții internaționale.

□ Întreprinderea "Giuvaier" din Chișinău, grație unui contract încheiat cu Societatea "Beluvelirtorg" din Republica Belarus, a majorat în primul trimestru al anului 2003 exportul produselor în această țară cu cca 22 la sută comparativ cu primele trei luni ale anului 2002. Astfel, contractul încheiat cu partea bielorusă la începutul anului 2002 a fost prelungit pentru 2003. Din produsele fabricate pe parcursul primelor trei luni ale anului 2003, pieței bielorusă i-au revenit 34 la sută. În prima decadă a lunii mai S.A. "Giuvaier" a organizat o expoziție personală în orașul Piatra-Neamț din România.

□ Pe parcursul primelor trei luni ale anului 2003 din Republica Moldova în România s-au exportat cca 13 mii tone de zahăr în raport cu 5200 tone pe tot parcursul anului 2002. Exportul de zahăr moldovenesc în România se explică prin prețurile convenabile stabilite în 2003 pe piețele de desfacere românești.

□ Începând cu 11 ianuarie la Iarmarocul Internațional de covoare de la Hanovra, Germania, au fost expuse peste 30 de mostre de covoare produse de societatea "Floare-Carpet" din Chișinău. Societatea a debutat la acest iarmaroc în 1992. Pe parcursul anilor, după ce și-a expus producția în mai multe orașe ale lumii s-a învrednicit de premiul "America pentru Calitate și Prestigiu", iar în Madrid a fost recunoscută drept una dintre cele mai bune fabrici de covoare din lume, obținând medalia de aur pentru calitate. Nicolae Rabii, directorul general al societății, și-a

exprimat speranța că la Târgul Internațional de la Hanovra "Floare-Carpet" va găsi noi parteneri de afaceri din mai multe țări ale lumii.

□ Un grup de 13 oameni de afaceri din Republica Moldova l-a însoțit pe președintele țării Vladimir Voronin în vizita sa oficială în Ungaria, efectuată în perioada 20-21 februarie. Oamenii de afaceri din țara noastră au participat la un forum economic moldo-maghiar, desfășurat pe 21 februarie în capitala Ungariei, Budapesta.

Obiectivele întrunirii au constat în intensificarea relațiilor comercial-economice bilaterale, familiarizarea cu potențialul de producere și de import-export al întreprinderilor ungare, stabilirea contactelor directe de afaceri dintre agenții economici din cele două state, identificarea posibilităților de creare a unor întreprinderi mixte etc.

Din delegație au făcut parte conducători ai unor companii prestigioase din țară, care s-au impus printr-o activitate stabilă atât pe piața internă, cât și pe cea externă, și dispun de un potențial investițional enorm, inclusiv societățile pe acțiuni "Covoare-Ungheni", "Moldcarton", "Topaz", "Carmez", "DAAC Hermes", "Viorica-Cosmetic" ș. a. Ungaria se situează pe locul al zecelea printre partenerii economici ai țării noastre.

□ O delegație de oameni de afaceri din Moldova, condusă de prim-vice ministrul ecologiei, construcțiilor și dezvoltării teritoriului Svetlana Dogotaru a participat la cel de-al XI-lea Forum Economic al Piețelor Estice, desfășurat în perioada 26-28 februarie în orașul Mikolaiki din Polonia. Cetățenii noștri au participat la Forum alături de oameni de afaceri din Polonia, Belarus, Estonia, Letonia, Lituania, Kazahstan, Ucraina și Federația Rusă. Obiectivul forumului a fost dezvoltarea relațiilor de cooperare între participanți și promovarea mărfurilor acestora pe piețele din Polonia, Țările Baltice și din alte state.

Din delegația Moldovei au făcut parte 24 de agenți economici, inclusiv societățile pe acțiuni "Stejaur", "Floare-Carpet", "Tracom - Uzina de Tractoare", "Farmaco", "Lapte", "Parcul industrial Valcaneș", Combinatul Poligrafic din Chișinău, Casa de Comerț "Stejaur Market" etc.

□ În perioada 14-16 aprilie 2003 în orașul german Nürnberg s-au desfășurat lucrările celei de-a 9 ediții a expoziției internaționale Trade Fair for Used Machinery and Equipment (Expoziția Internațională pentru mașini și utilaje de mâna a doua), la care a participat și o delegație din Republica Moldova.

La această ediție a expoziției a fost prezentat un spectru larg de produse, însumând circa 150 000 tipuri de mașini și aparataj de prelucrare din diferite domenii, începând cu mașini destinate prelucrării

lemnului, linii de ambalare a laptelui și terminând cu mori de prelucrare a culturilor cerealiere. În cadrul expoziției a fost prezentată producția a peste 20 de țări ale lumii, printre care Germania, Belgia, Franța, Turcia, Egipt, Danemarca ș. a.

□ Toți cei 45 de participanți din partea Republicii Moldova la Expoziția interstatală a țărilor-membre ale CSI, desfășurată la Kiev în zilele de 14-17 mai, 2003 au devenit posesori ai Diplomelor de Onoare. La 19 iunie, în cadrul ceremoniei de înmânare a diplomelor vicepremierul Dmitri Todroglo, Ministrul Agriculturii și Industriei Alimentare a nominalizat printre participanți societățile pe acțiuni: "Aroma", "Carmez", "Tutun – CTC", "Vinuri – Ialoveni", "Moldovahidromaș", "Franzeluța", "Floare-Carpet", "Tricon", "Sigma", "Răut" ș. a.

Pavilionul țării noastre la expoziția din Kiev a fost vizitat de președintele țării-gazdă, Leonid Kucima și de premierul Viktor Ianukovici care au dat o înaltă apreciere nivelului de organizare și amenajare a standurilor cu mărfuri moldovenești.

□ O delegație de oameni de afaceri din Republica Moldova, condusă de Tudor Olaru, a participat în zilele de 3 și 4 iulie 2003 la ședința Consiliului de Afaceri al GUUAM, ce s-a desfășurat în orașul Alușta, Ucraina. Principalele chestiuni ce au figurat pe ordinea de zi a ședinței au fost elaborarea mecanismului de creare a unei zone de comerț liber în regiune, precum și a unor soluții în probleme ce țin de falsificarea mărfurilor, de plata taxelor în operațiunile de import-export, efectuate de agenții economici din țările-membre ale GUUAM.

□ La inițiativa președintelui Republicii Moldova Vladimir Voronin fiecare a doua duminică a lunii octombrie e dedicată culturii agricole tradiționale a Moldovei – vița de vie, sărbătoarea numindu-se "Ziua națională a vinului". În anul 2003 sărbătoarea a fost celebrată pentru a doua oară. Peste 200 de întreprinderi vinicole și persoane particulare și-au expus produsele. Am avut, bineînțeles, și oaspeți din străinătate: delegații din țările CSI, Italia, România, Marea Britanie, Belgia, Turcia, Cehia, Polonia ș.a. Cu această ocazie au fost semnate mai multe convenții între Ministerul Economiei Republicii Moldova și reprezentanții diverselor regiuni din Rusia în vederea promovării produselor vinicole pe piața rusească. În cadrul sărbătorii s-a evidențiat în mod deosebit S.A. "Vinuri Ialoveni", care și-a expus exemplare din toate produsele fabricate de societate, chiar și pe cel de ultimă oră – heres tare de marcă în sticlă de suvenir ambalat. Tocmai aceste feluri de heres din Ialoveni au fost distinse cu medalii de aur și argint la expoziția din Moscova "Prodexpo", iar la expoziția internațională din Minsk heresul moldovenesc a luat Premiul Mare.

□ Mai multe întreprinderi și combinate vinicole din țară au negociat și au încheiat în cadrul Sărbătorii vinului contracte de livrare a vinurilor moldovenești pe piețele de peste hotare. Fabrica de vinuri S.A. "Chirsova" a livrat circa 10 mii sticle de spumant "Chrisova" în Grecia și circa 1,5 mln sticle la Moscova. Combinatul de vinuri "Cricova" și-a livrat producția în Turcia. În localitatea Ismir, Turcia, la inițiativa oamenilor de afaceri turci se lucrează asupra proiectului de deschidere a unei case de comerț cu vinuri moldovenești. S.A. "Noroc" a încheiat un contract de vânzare a vinului "Cagor" cu o companie din Franța, iar vinurile seci produse de fabrică au fost comercializate pe piețele de desfacere din Minsk. Fabrica de vin "Basavin&Co" a avut negocieri cu agenții economici din Țările Baltice, Olanda și Germania.

În anul 2003 exportul de vinuri l-a constituit 25 la sută din volumul total al exporturilor. Vinurile moldovenești se exportă în 28 de state, cea mai mare piață de desfacere o constituie cea a țărilor CSI.

□ O delegație din 35 oameni de afaceri din Republica Moldova, condusă de vicepreședintele Camerei de Comerț și Industrie, Tudor Olaru, a participat în perioada 27-31 octombrie la o misiune economică în Austria. Această misiune a fost organizată în colaborare cu Asociația pentru Promovarea Cooperării "Moldova-Austria" și cu sprijinul Ambasadei Republicii Moldova la Viena. Din delegație au făcut parte manageri ai societăților pe acțiuni "Mileștii Mici", "Vinuri Ialoveni", "Macon" (Chișinău), "Odema" (Tiraspol), "Elcom" (Orhei).

□ Republica Moldova a participat la cel de-al VI-lea Forum economic al Inițiativei Centrale Europene, care s-a desfășurat pe 19 noiembrie în capitala Poloniei, Varșovia. Țara noastră a fost reprezentată la această reuniune de către președintele Camerei de Comerț și Industrie Gheorghe Cucu. Tema forumului a constituit-o "CCI și extinderea Uniunii Europene și NATO".

Programul acestei manifestări a inclus o reuniune a președinților Camerei de Comerț și Industrie, axate pe rolul acestor instituții în dezvoltarea diplomației economice. Participanții la reuniune au semnat o declarație adresată summitului șefilor de guvern din țările membre ale CSI, desfășurat la Varșovia în zilele de 20 și 21 noiembrie.

□ S.A. "Cricova-Acorex" a încheiat un contract de colaborare cu Compania "VINOTECA" din Polonia, în baza căruia în 2004 în această țară urmau să fie livrate 1 milion sticle de vin. Cele două părți au convenit, de asemenea, ca pe parcursul următorilor cinci ani volumul exportului vinurilor moldovenești pe piața poloneză să se majoreze până la 5 mln. sticle anual.

□ Republica Moldova a participat la lucrările simpozionului științific internațional cu tema “Mecanismul de introducere și funcționare optimă a Zonei de Comerț Liber (ZCL) între statele CSI”, care s-a desfășurat în zilele de 14-16 august la Iași. Țara noastră a fost reprezentată la acest forum de către prim-vice ministrul economiei Vasile Mămăligă, care a prezentat un raport despre oportunitățile creării ZCL, și de șeful Direcției principale relații comerciale multilaterale și OMC a aceluiași minister Octavian Calmăc. Participanții la reuniune au discutat probleme ce țin de crearea ZCL în formatul celor 12 membri ai CSI, elaborarea unui mecanism de finalizare a procedurilor interstatale și perfectarea documentației de bază, care ar reglementa relațiile comercial-economice în ZCL.

□ Iacob Timciuc, ministrul energiei, a participat la ședința a doua a Consiliului Ministerial privind piața energetică regională din Europa de Sud-Est, care s-a desfășurat în capitala Greciei, Atena. În cadrul ședinței a fost semnat Memorandumul de înțelegere privind piața energetică a Europei de Sud-Est și integrarea ei pe piața energetică internă a Uniunii Europene, document ce include regulile comune de creare a pieței regionale de energie electrică și a pieței de gaze naturale.

La Atena miniștrii Energeticii din țările-participante au prezentat informații privind progresele obținute în reformarea sistemelor electrice energetice în perioada de după ultima reuniune a Consiliului Ministerial.

(Spicuri din *Moldova suverană, și Moldova și lumea*, anul 2003)

D. MOLDOVAN, E. BENEĂ, R. CHEIBAȘ, V. LUPU, A. MURZAC. LA RÉPUBLIQUE DE MOLDAVIE DANS LA STRATEGIE D'ELARGISSEMENT DE L'UNION EUROPÉENNE EN SUD-EST DE L'EUROPE.

BUCUREȘTI: EDITURA ECONOMICĂ, 2002, 176 P.

Coordonatorul lucrării este dr. Dumitru Moldovan, decanul Facultății Relații Economice Internaționale, ASEM. Au contribuit la apariția lucrării și alți patru cercetători, toți specialiști în domeniul lor de studii: dr. Elina Benea, ASEM; Ruxanda Cheibaș, doctorandă, ASEM; dr. Victoria Lupu, Catedra Relații Economice Internaționale, ASEM și dr. Alexandru Murzac, director adjunct al Centrului de informare în programe și proiecte.

Lucrarea, scrisă în întregime în limba franceză, tratează realitățile Republicii Moldova din punct de vedere economic. Este structurată în patru capitole cu o introducere destul de reprezentativă. Capitolele, de fiecare dată, integrează Republica Moldova în Uniunea Europeană, lăr-

gindu-i acesteia frontierele: 1. Le degré de conformité de la République de Moldova aux critères économiques d'adhésion à l'Union Européenne; 2. Une nouvelle spécialisation de l'économie moldave – condition essentielle de l'intégration équitable et efficace dans l'UE; 3. Les perspectives d'adhésion de la République de Moldova à l'Union Européenne; 4. Les conséquences socio-économiques de la participation de la République de Moldova dans le processus d'élargissement de l'Union Européenne en Sud-Est de l'Europe.

Expunem în continuare fragmente din lucrare.

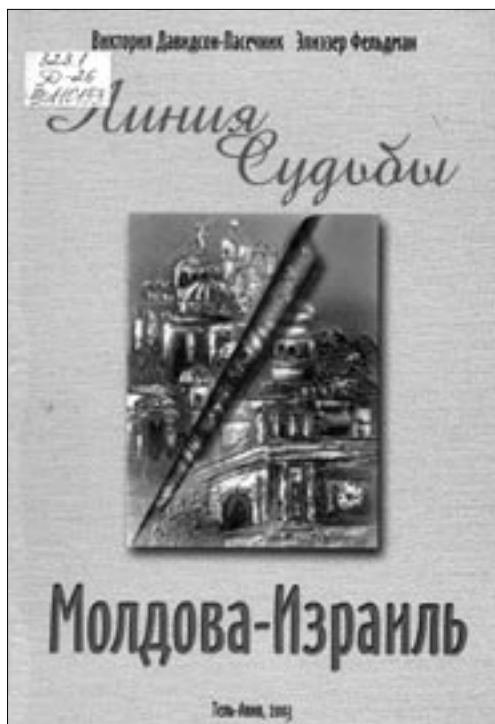
“Actuellement, la République de Moldova dispose d'une économie de marché, confirmée par son admission le 26 juillet 2001, dans l'Organisation Mondiale du Commerce. En lignes générales, pendant les huit années de réformes, en Moldavie ont été constituées toutes les institutions d'une économie de marché.

Quoique les résultats des réformes appliquées dans la dernière décennie dans la République de Moldova soient très mauvais, son niveau général de développement économique correspond, en grand, au niveau de certains pays au moment de la signature des Accords d'Association à l'Union Européenne, ou des Accords de Stabilisation et d'Adhésion, signés dans le cadre du Pacte de Stabilité de l'Europe de Sud-Est. La République de Moldova est un pays d'un niveau modeste (modéré) de développement économique, mais c'est faux de l'“étiqueter” comme “le plus pauvre pays de l'Europe, comme on le fait parfois”.

La République de Moldova apparaît comme un pays à l'économie de marché peu viable, assez inoffensive sous l'angle de la compétitivité face au marché de l'UE. Encore que, munie d'un secteur bancaire relativement sain, de deux ou trois domaines d'activité défiant toute concurrence en Europe, ainsi que d'une main-d'oeuvre hautement qualifiée et très bon marché, la Moldova soit en mesure d'améliorer, dans de brefs délais, ses performances économiques.”

ДАВИДСОН-ПАСЕЧНИК, ВИКТОРИЯ; ФЕЛЬДМАН, ЭЛИЭЗЕР. ЛИНИЯ СУДЬБЫ.

ТЕЛЬ-АВИВ, 2003, 160 с.

Victoria Davidson-Pasecnic și Eliezer Feldman, într-o frumoasă colaborare, au contribuit la apariția unei cărți care varsă lumină asupra unor personalități, de origine evreiască, dar care s-au născut, au studiat, au activat aici, pe teritoriul țării noastre, plecați în patrie mai apoi.

Victoria Davidson-Pasecnic este doctor, conferențiar universitar cu funcții la diverse instituții de învățământ superior din Republica Moldova. Din 2001 face parte din misiunea diplomatică a Republicii Moldova în Israel. E autorul unui manual, al unei monografii și al unei metodologii originale, vizând tematica imaginii promovate, la fel a semnat articole în diverse publicații și lucrări întregi, emisiuni TV și radiofonice, două filme documentare.

Eliezer Feldman și-a susținut teza de doctor cu titlul "Relațiile interpersonale în grupurile închise". Din 1998 este directorul Institutului de cercetări sociale, din anul 2000 – al Institutului Național de Cercetare a Repatrierii, din 2001 e rectorul Colegiului din Tel-Aviv. E specialist principal vizând comunitățile de emigranți. E și director general al Forumului Sionist.

În ceea ce privește lucrarea nominalizată, Victoria Davidson-Pasecnic a fost autorul proiectului, iar lui Eliezer Feldman i-a aparținut redacția cărții, apărute prin concursul editurilor Institutului Național de Cercetare a Repatrierii din Israel și Centrului artistic evreu-rus. Cartea e închinată evreilor care s-au născut aici, pe teritoriul țării, și, având o soartă aparte, în sensul unei cariere prospere, repatriați apoi.

Personalitățile care au impresionat și ca oameni, și ca profesioniști sunt următoarele:

Avigdor Liberman, om politic, născut la Chișinău în 1958, liderul blocului "Unitatea națională", ministrul Transportului Statului Israel. Repatriat în 1978.

Efraim (Efrem) Bauh, poet, prozator, traducător. Născut în 1934, face studii la USM. Repatriat în 1977.

Lev (Leonid) Balțan, născut în Chișinău la 21 ianuarie 1948, fiul scriitorului Iosif Balțan. A fost inginer-șef al Asociației "Moldavghidromaș", redactor-șef al Agenției de reclamă "Moldbătrecлама", foiletonist al revistei "Chipăruș", redactor al ziarului "Delta", redactor al ziarului "Наш голос", redactor și prezentator al unei emisiuni a televiziunii republicane a Moldovei. Repatriat în 1993.

Volf Bulba, nominalizat în 2002 printre cei mai buni ilustratori ai Israelului. Lucrarea sa de diplomă a fost ilustrarea cărții clasicului literaturii noastre, Vasile Alecsandri, "Balade". Până la finalizarea studiilor a reușit să illustreze cinci cărți ale unor edituri prestigioase, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din URSS. În prezent face ilustrații pentru cărțile destinate copiilor. Repatriat în 1991.

Mariam Gamburd, sculptor, desenator, conferențiar la Academia de Arte din Bețaleli (Ierusalim) și la Colegiul Beit-Berli, literator. S-a născut la Chișinău în 1947. E absolventă a Facultății de Artă Monumentală a Școlii profesionale de rang superior – "V. Muhina" (Sankt-Petersburg). Sculpturile sale sunt expuse în edificiile publice ale orașului: "Mingi în mișcare", 1974; "Belșug", 1975. În prezent Miriam Gamburd lucrează la monumentul închinat victimelor pogromului din Chișinău din 1903. Repatriată în 1978.

Samuel Roitman, născut în 1946 la Chișinău. După studiile la Colegiul ElectroMecanic și practicare în domeniu, în 1974 pleacă în Kamceatka unde parcurge o cale profesională de la muncitor la director al Combinatului de prelucrare a lemnului. În 1985 revine în Moldova. Aici lucrează în calitate de șef de secție, șef-adjunct, șef al asociației de construcții a Ministerului industriei RSSM. Repatriat în 1989. În Israel e director al firmei "Moldova Flying Tour Ltd".

Iacob Tihman, născut în 1945 în Ucraina. După absolvirea Colegiului de Alimentație e trimis în Soroca, la uzina de vinificație. Din 1974 e director al uzinei unde a practicat. Din 1979 – director al asociației "Молдпиво". Din 1991 – vicepreședinte al asociației de afaceri "Moldova – Israel". Din 1997 e director al S.A. "Vitanta Intravest". De mai multe ori a fost onorat cu titlul "Businessmanul Anului" de către Primăria din Chișinău. Repatriat în 1993, pentru ca să revină peste trei luni, la conducerea unei afaceri mixte cu atragerea capitalului israelian.

*Artele sunt cristalizarea frumoasă
a unor raporturi existente.
Cu încetarea acestora, ele devin neînțelese.*
Mihai Eminescu

PICTURĂ

Lucefărul poeziei și Lucefărul artei

PETRE POPESCU-GOGAN.

REZONANȚE EMINESCIENE ÎN ARTA PLASTICĂ.

BUCUREȘTI-CHIȘINĂU: LITERA INTERNAȚIONAL,
2000, 222 p.

Cartea este un început – bibliografia românească modernă și contemporană nu înregistrează un alt titlu cu un astfel de program.

Trebuie de subliniat în mod special că avem o primă lucrare de referință, care adună între aceleași coperte plasticieni din România și Republica Moldova, fapt ce scoate în evidență conceptul de unitate a culturii române.

Numărul mare de ilustrații, reproducerile color sau alb-negru, a căror perfecțiune rivalează cu originalele, fac din această carte o adevărată capodoperă de artă tipografică.

Iată ce avea să remarce Claudia Voiculescu în postfața cărții:

Cartea este un regal. Te invită la vis într-un spațiu vibrant, eteric, luminos, dar atât de spectacular încât te vezi parte integrantă și integrată a visului prin mijlocirea imaginii pe care magul Petre Popescu-Gogan reușește să ți-o arate, fiindcă știe să însuflețească totul printr-o ardere care topește tot, până rămâne esența ca o stranie noutate.

Cartea este expresia celei mai intime legături cu lumea și universul eminescian ce poartă pecetea dimensiunilor absolute.

Albumul are meritul fundamental de a ne dovedi că ceea ce se face în domeniul sculpturii, picturii, graficii, tapiseriei este cu adevărat o Eminesciană plastică, dar este și o eminescologie, adică un studiu adâncit de cunoaștere a Poetului-Hyperion.

Mihai CIMPOI

GRAFICĂ

Demitizarea lui Zeus sau
ex-librisurile Elenei Garștea

Autoare de real talent și cu multiple posibilități de afirmare, cu preocupări serioase în câteva genuri și tehnici ale artei plastice, Elena Garștea s-a făcut remarcată, în special ca o tenace promoatoare a graficii de forme mici, preponderent a litografiei.

Concepute minuțios, în baza unei pilduitoare documentări preliminare, și realizate în tehnica litografiei monocolor sau policrome, pe care plasticiana o stăpânește cu îndemânare de maestru, compozițiile gen ex-libris ale Elenei Garștea sunt niște adevărate bijuterii ale speciei.

Vasile Malanețchi

Născută la 5 iulie 1961, Chișinău, Republica Moldova.

Studii:

1977-1981 – Școala de Arte, Chișinău, Moldova;

1981-1988 – Academia de Arte, Sankt-Petersburg, Rusia, Facultatea Grafică;

1995-1996 – stagiară la Academia de Arte, Sankt-Petersburg, Rusia; tema: "Tehnică și tehnologia litografiei".

Carieră:

1987-1999 – cadru didactic la Institutul de Arte, Chișinău;

1999-2004 – manager la Studioul de Litografie al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova;

2001-2004 Designer grafic, ilustrator de ediții publice.

Membri al:

Uniunii Artiștilor din Moldova;

Asociației Internaționale a Artiștilor UNESCO;

Asociației Internaționale “Artiști Europeni” (Germania).

Activități:

1997 “Via Regia” Ostzillograph, Erfurt, Germania;

1998 “Forme grafice mici. Litografie” Chișinău, Moldova. Manager de proiect;

1999 Expoziție de grafică UNESCO, Chișinău, Moldova.

Expoziții de pictură la:

Vaja, Ungaria; Baia-Mare, România; Cimișlia, Moldova;

2000 “D. Fleiss and East-West Artists” Carei, Satu-Mare, România;

2001 “Essen 2001” – “D. Fleiss and East-West Artists” Velbert, Essen, Germania; “D. Fleiss and East-West Artists” Carei, Satu-Mare, România;

2002 “Essen 2002”-Essen Velbert, Germania; SIVERA, Verbania, Italia;

“D. Fleiss and East-West Artists” Carei, România;

“Pro Loco” Occhieppo, Italia;

Budapesta XIII Distt. Ungaria;

2003 “Simpozion Internațional al Artiștilor Europeni” Essen-Velbert, Germania;

Tabăra Internațională de Artă de la Kemer” Kemer-Antalya, Turcia.

Expoziții internaționale, concursuri:

1987 – participantă la concursuri internaționale de ex-libris și forme grafice mici, expoziții de grafică de șevalet, Cracovia, Polonia; Ghrudim Praga, Republica Cehă; Metz Franța; Sint-Niklaas, Belgia; Vilnius, Lituania; Budapesta, Ungaria; Cluj, Bacău, România; Novosibirsk, Kaliningrad, Rusia; Buenos-Aires, Argentina; New York, SUA; Istanbul, Turcia; Verbania, Italia; Antalya, Turcia etc.;

2000 – Lansarea Expoziției Globale pentru Femei, Manhattan, New York, SUA;

“Expoziție Internațională de Fotografie Miniaturală” RELATIVITIES, Bristol, Marea Britanie; Participantă la expoziția “Interkulturellen Wochen” Weimar, Germania; expoziție personală “Hofatelier” Weimar, Germania;

2001 – expoziții internaționale în: Germania, România, Turcia, SUA, Ungaria; expoziție personală “Star gallery” Boblingen-Stuttgart, Germania;

2002 – expoziții internaționale în Germania, Italia, România, Ungaria, SUA; expoziție Mail-Art în Verbania, Italia; expoziția “39 Antalya Altin Portakal Film Festivali” Antalya, Turcia;

2003 – expoziții internaționale în Centrul Cultural “Forum Velbert”, “Galerie Sabin Luley” Essen-Velbert, Germania;

“Kemer Karnavali” Kemer-Antalya, Turcia;

“Scriitura/E, Simbolo, Calligrafia”, Biblioteca Comunală din Verbania, Italia;

“Argomm Teatro” Milano, Italia.

Plasticiana trece acum printr-un proces efervescent de creație, luând parte independent sau concertat, la o serie de concursuri naționale și internaționale. Presa străină în repetate rânduri a găzduit-o pe basarabeanca noastră, majoritatea articolelor fiind chiar elogii. Prezentăm în continuare câteva crâmpeie din ele.

2° INTERNATIONAL EUROPEAN ARTISTS SYMPOSIUM ESSEN 2004. HAUS AM TURM, ESSEN-WERDEN. 25. APRIL. – 9. MAI 2004: KATALOGES.

ESSEN-VELBERT (GERMANY), 2004,

ELENA GARSTEA, P. 36.

When we look at the world more closely, it occurs to us that life is not merely existence but it must have both a purpose and goal. The search to obtain this can be a long and painful journey before the meaning of life is found and can often cause much trouble and even a lifelong journey of searching or suffering. One could say that the price of paradise has hung around our necks like a curse.

Nevertheless, at the heart of existence, the wide spectrum of Art whose purpose is to attain something in life cannot be extracted from this curse. Of course one can compartmentalise art in a practical way, but the essence of the creative moment does not belong to this, in fact quite the opposite. To think of art as functional would destroy its very existence. In this sense, we must think of the language of art as created by God.

With these thoughts, this International Artists Symposium takes place: in a creative atmosphere where the creation of a work of art come from deep within the artist and with this creative freedom and friendship one can experience the creativity of Art in its essence.

Univ. Prof. PD Dr. Wilhelm Kufferath von Kendenich (Switzerland)

În acest catalog au fost incluși 35 de artiști plastici din întreaga lume, printre ei și Elena Garștea. Fiecare participant este obligat să doneze Asociației trei din lucrările sale. Două – pentru acoperirea cheltuielilor efectuate la imprimarea catalogului. Cea de-a treia lucrare va ajunge în colecțiile Asociației care mai apoi va fi expusă în muzeele și galeriile din întreaga Europă.

Moldawische Grafik und griechische Noten

Heute starten die Interkulturellen Wochen Weimar (kh).

Rund 50 Veranstaltungen umfasst das Weimarer Programm der Interkulturellen Wochen, die heute beginnen. Eines der Highlights: Das Straßenfest am 30. September und der krönende Abschluss beim Fest der Nationen am 7. Oktober.

Heute eröffnet der Kunstverein Hofatelier in Niedergrunstedt 15 Uhr eine Ausstellung mit Grafik und Malerei von Elena Garștea. Sie studierte an der Akademie der Künste St. Petersburg und ist Dozentin für Kunst am Moldawischen Kunstinstitut sowie Leiterin des Lithografischen Studios.

Die Künstlerin, bekannt durch internationale Workshops und Wettbewerbe, führt in den nächsten Wochen auch selbst Workshops durch. So arbeitet sie Mittwoch mit Schulklassen, am 3. Oktober mit Künstlern des Hofateliers und allen Interessierten. Am 5. Oktober malt Elena Garștea mit Kindern des Kindergartens Niedergrunstedt.

Zum interkulturellen Programm des Kunstvereins gehört ferner am 30. September die Kinderfilmveranstaltung „Wo ich zu Hause bin“ (Kanada'89) und abends eine Einladung zur moldawischen Küche.

Wie Griechenland singt, darüber informiert heute außerdem der Kölner Rundfunkjournalist und Musiker Klaus Eckardt ab 19 Uhr in der Phönix-Buchhandlung. Montag gibt es in der Stadtbücherei eine literarische Veranstaltung für Grundschul Kinder. Weimars Menschenrechtsspreisträgerin Heike Kammer hält ferner an zwei Schulen ihren Dia-Vortrag „Chiapas – Traum von Menschenrechten“.

Hof Atelier (Germania), 2002, 10 ian., p. 46.

Kapadoky'ya Hayran Kaldilar

Kapadoky'ya kendisini farkli bir gezegendeymiş gibi hissettiğini ifade eden Moldovalı Sanatçı Elena Garștea da Uçhisar'daki sanat kampinin bir başlangıç olduğunu, bundan sonra farkli projelerde görev almak istediğini ve ülkesine döndüğünde Türkler için sergi açacağını kaydetti.

Nevşehir Göreme (Turcia), 2004, 3 iun, p. 2.

Kunst als Bereicherung des Lebens

Kunst soll die Welt verbessern, soll die Menschen friedlich machen und Charaktere verbessern. Kunst lässt sich aber auch vermarkten und missbrauchen. Und doch wär's ein unendlicher Verlust, hätten wir die Kunst nicht. Das meint auch der Schweizer Professor Dr. Wilhelm Kufferath von Kendenich, der ein europäisches Projekt mit Künstlern unterstützt, die in der Evangelischen Tagungs – und Begegnungsstätte Haus am Turm ein zweiwöchiges Symposium abhalten. Hier malen und werkeln sie, unbehelligt vom Lärm und den Sorgen des Alltags, hier schmieden sie ihre Kontakte über die Grenzen hinweg, beachten die Arbeiten der Kollegen, neue Trends. Hier bereiteten sie sich auch auf die Ausstellung bei Velbert vor, mit der das Treffen seinen gelungenen Höhepunkt fand.

Es ist ein umfangreiches Projekt. Eine deutsche Malerin hat es zusammen mit sechs weiteren kunstinteressierten Freunden auf die Beine gestellt: Karola Teschler. In diesem Jahr wurde der Künstlerverein mit dem Ziel gegründet: „Die Zusammenarbeit von Künstlern verschiedener Nationalitäten und Historie über den europäischen Zenit hinaus in einem friedvollen Miteinander zu fördern“.

25 bis Künstler, Maler, Bildhauer, Grafiker, Fotografen und Computergrafiker wurden dazu eingeladen. Karola Teschler, die in Wien und Düsseldorf Kunst studiert hat, musste eine Menge an Organisationstalent mitbringen, um dieses Projekt realisieren zu können. Jährlich will man ein-bis zweimal zusammenkommen und gemeinsam arbeiten. Künstler spenden dabei auch Werke, wobei durch den Verkauf Erlöse für die Unterstützung hilfsbedürftiger Kinder bereitgestellt werden sollen.

Der Rundgang durch das Haus am Turm vermittelte bereits einen Eindruck von den unterschiedlichen Arbeitsweisen der Künstler. Olga Filipenko in diffiziler Öltechnik gemalte figurlichen Werke ragen dabei in jeder Hinsicht heraus. Die in St. Petersburg beheimatete Künstlerin zeigt grazile Menschen, deren schwere Köpfe mit den sensiblen Gesichtsausdrücken seltsam berühren. Herausragend ist auch der Rumäne Corneliu Ionescu mit seinen Werken: Mit klaren geometrischen Formen findet er Zeichen und Symbole für menschliches Streben. Seine Ikarus-Bilder sind kraftvoll und poetisch zugleich. Die Schottin Sigrig G. Knisch Barnard beschäftigt sich mit den Wurzeln ihrer keltischen Herkunft. Die Russin Elena Garștea zeigt feine Monotypien und Grafiken. Andere Farben und Formen findet man in den Arbeiten des Inders Vijay Kumar: Ein Farben – und Formen-kaleidskop ist jedes seiner Bilder. Die Ausstellung

spiegelt den kulturellen Hintergrund der Künstler wider, darüber hinaus zeigt sie, wie Menschen aus den unterschiedlichsten-Regionen sich auf einer Ebene treffen und austauschen.

Schenk-GÜLLICH DAGMAR

Der Web (Germania), 2003, 25 mai, p. 8.

Durch Kunst zum friedvollen Miteinander

Velbert. Mit einer Ausstellung im Forum Niederberg schloss jetzt das 1. Internationale European Artists Symposium Essen/Velbert. Zwei Wochen lang waren zuvor 32 Künstler aus ganz Europa, aber auch aus Kuwait, Kuba, Indien und Ägypten schöpferisch tätig, um ihre Werke der Öffentlichkeit zu präsentieren.

Anfang des Jahres gründete die Nevigeser Künstlerin Karola Teschler mit sechs weiteren an Kunstinteressierten Freunden den internationalen Kunstverein "European Artists e.V." mit der Zielsetzung, die Zusammenarbeit von Künstlern verschiedener Nationalitäten und Historie über den europäischen Zenit hinaus in einem friedvollen Miteinander zu fördern. Ein bis zwei Mal im Jahr findet ein zweiwöchiges Symposium mit Workshop auf internationaler Ebene in Deutschland – hier im Raum Velbert/Essen – und im Museum Schloss Anras im österreichischen Osttirol statt. "Vorträge, Diskussionsabende und Performances der eingeladenen Künstler fördern einen intensiven Gedankenaustausch", so Teschler, es entstehe ein starkes Gefühl der Zusammengehörigkeit über die Landesgrenzen hinweg. "Wir müssen lernen, das Positive jeder Kultur in uns aufzunehmen", fasst Professor Vijay Kumar aus New Delhi die Intention des Treffens zusammen: "Der einzige Weg, den Schweinehund im Menschen zu mildern", fügt Professor Robert Hammerstiel aus dem österreichischen Ternitz hinzu.

Quartier machten die Künstler, darunter auch zahlreiche renommierte Dozenten und Professoren, in der Essener evangelischen Tagungs – und Begegnungsstätte "Haus am Turm" kurz hinter der Stadtgrenze Velberts, wo die Teilnehmer wohnen und arbeiteten. Zu den jeweiligen Symposien werden 25 bis 30 Künstler aus aller Welt – Maler, Grafiker, Fotografen, Bildhauer – eingeladen. Jeder Teilnehmer stellt drei seiner während des Symposiums gefertigten Werke dem Verein zur Verfügung, zwei davon werden zur Deckung der Unkosten der Veranstaltung mit Unterbringung, Verpflegung und dem Druck eines Kataloges zum Verkauf angeboten, erklärt Karola Teschler. Das dritte Werk wird in die Sammlung des Vereins aufgenommen, die europaweit in Museen und öffentlichen Gebäuden ausgestellt werden wird. Darüber hinaus entsteht in jedem Workshop ein Gemeinschaftswerk, dessen Erlös für die Unter-

stützung hilfebedürftiger Kinder bestimmt ist, so die Nevigeserin.

Die Ausstellung "grenzenlos" im Rahmen der Neanderland Biennale 2003, welche zum ersten Mal im Kreis Mettmann stattfindet, ist im Forum Niederberg bis zum 15. Juni zu sehen.

WZ Mittwoch (Germania), 2003, 14 mai.

FOTOGRAFIE

Mihai Potârniche sau ochii plini de suflet

Este de fapt un ochi plin de suflet și un suflet plin de ochi, împlinit magistral într-o viziune inedită care se desfășoară în fața ochilor noștri. Ceea ce făcea Brâncuși cu elementele sculpturii, Mihai Potârniche face cu materia imaterială propriu-zisă.

Ion Hadârcă

Pentru un artist fotograf este important să iasă din cotidian, fiindcă până la banalitate nu-i decât un pas. El trebuie să observe ceea ce nu observă alții. Fotografia este oglinda celui care o realizează.

Mihai Potârniche

Născut la 4 ianuarie 1951 la Păhârniceni, Orhei.

1970, Colegiul Național de Viticultură și Vinificație, Chișinău.

În fotografie – autodidact.

Fotoreporter – din anul 1970.

Din 1997 – șef al Departamentului "Fotomoldpres" al Agenției Informaționale de Stat MOLDPRES.

Specializări: reclamă, portret, peisaj, eseu fotografic, școlarizare și management în domeniu.

Membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova, 1972.

Membru al Uniunii Artiștilor Fotografi din Moldova, 1995.

Laureat al Confederației Jurnaliștilor din C.S.I., 1993.

Maestru în Artă al Republicii Moldova, 1993.

Expoziții personale:

Chișinău – 1988, 1996, 1997, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003;

București – 1993, 1999, 2002;

Oradea – 1994;

Iași – 2000, 2001;

Nyiregyhaza (Ungaria) – 1994;

Paris (Franța) – 1996;

Die (Franța) – 1997;

Strasbourg (Franța) – 1995, 2001;

Varșovia (Polonia) – 2002;

Kiev (Ucraina) – 2002.

În 1991 a editat albumul de fotografii „Acasă. Amintiri...” (Chișinău, Timpul, 1991)

Noi, cu toții, venim în lumea asta de “Acasă”. Casa părintească a fost și va rămâne mereu acel suport, acel alean și acel izvor neseecat de la care am deprins și am însușit toate rosturile vieții. Tema casei părintești, a baștinei, pentru mine înseamnă un univers intim, spiritual-psihologic, în care se concentrează și se adună întreg destinul omului și al pământului nostru strămoșesc.

Mihai Potârniche

A contribuit cu creații proprii la apariția mai multor albume și cărți ilustrate cu fotografii.

Director de imagine la edițiile:

Andrei Vartic. Snegur (Chișinău: Editura “Basarabia”, 1996)

Chișinău – orașul vechi și nou (Chișinău: Litera, 1998)

Aurelian Dănilă. Maria Cebotari în amintiri, cronici și imagini. (Chișinău: Editura “Baștina”, 1999)

Buiucani 2000 (Chișinău: Prut Internațional, 2000)

Aurelian Dănilă. În dialog cu dirijorul Alexandru Samoilă (Chișinău: Departamentul Editurii, Poligrafie și Comerțul cu Cărți, 2001)

**Aurelian Dănilă. Lilia Amarfii – regina opere-
retei** (București: Editura Enciclopedică, 2002)

Cartea lui de vizită se conține în inconfundabilele imagini fotografice care, în marea majoritate, nu-s altceva decât niște micronuvele de excepție ce vin spre noi din însăși ființa umană cu întreg spectru-i existențial, numit limpede și definitiv – Viață.

Cu aceste “nuvele-metafore, nuvele-simboluri cinstite ca natura, înfrățite cu adevărul”, vorba scriitorului Spiridon Vangheli, Mihai Potârniche pornește în lume, prin orașele mari ale Franței, cum ar fi Parisul, Strasbourgul, Die, or Nyiregyhaza din Ungaria, apoi Varșovia (Polonia), Moscova, bătrânul Kiev, București, Oradea, Iași, unde a fost în repetate rânduri.

Mihai Potârniche a avut fericita ocazie să-și prezinte opera în holul Palatului Europei, din Strasbourg, Franța (2001). Vernisajul expoziției de fotografii despre Republica Moldova cu genericul “Chez nous!” (“La noi”) a avut loc cu ocazia alocațiunii președintelui Republicii Moldova Vladimir Voronin în fața legislatorilor europeni. La deschiderea expoziției secretarul general al Consiliului Europei Walter Schwimmer și președintele Adunării Parlamentare a CE Russell Johnston au remarcat măiestria fotografului Potârniche. În continuare vom reproduce discursul Lordului Russell-Johnston:

Stimate domnule președinte Vladimir Voronin, Stimate ministru al Culturii Ion Păcuraru, Stimate doamnă ambasador Iuliana Gorea-Costin, stimați membri ai Adunării Parlamentare, Excelențe, Doamnelor și Domnilor.

Sunt profund impresionat de conținutul acestei expoziții intitulată “La noi”. Ea m-a ajutat să văd, să înțeleg și să simt Moldova în câteva clipe. Este un har deosebit pe care poate să-l aibă doar un adevărat maestru. Or, foarte mulți insistă în arta fotografică, dar fiți de acord cu mine – foarte puțini sau poate chiar unici sunt acei care prind clipa și te fac să pătrunzi în profunzimea ei.

Mulțumim, maestrului Mihai Potârniche, mulțumim doamnei Ambasador Iuliana Gorea-Costin.

*Vă invit pe toți să vizionați această expoziție și, de fapt, să umpleți un gol, să pătrundeți di-
mensiunea – Moldova.*

Expoziția a cuprins peste o sută de fotografii realizate de maestrul Potârniche pe parcursul ultimilor zece ani ce reprezintă Republica Moldova, caracterul oamenilor etc. Fotografiele immortalizează crâmpie din mișcarea națională de la sfârșitul anilor 80, războiul din Transnistria, procesul Ilașcu, dar și peisaje ale plaiului mioritic, portrete ale oamenilor, inclusiv ale artiștilor, scriitorilor, politicienilor care au înscris pagini memorabile în istoria scurtă a independenței Republicii Moldova.

În perioada 10-15 octombrie 2002, în Ucraina s-au desfășurat Zilele Culturii Republicii Moldova. Manifestarea dată, organizată în conformitate cu Acordul de colaborare culturală încheiat între Ministerul Culturii al Republicii Moldova și Ministerul Culturii și Artelor al Ucrainei, a cucerit simpatia sinceră a miilor de spectatori din țara vecină. Fiind mediatizate în organele de presă, programele de radio și televiziune locale și naționale, reprezentațiile solilor moldoveni au contribuit în mod esențial la cunoașterea și apropierea culturilor popoarelor noastre.

Alături de evoluția măștrilor în domeniul cinematografeii, științei, a soliștilor și colectivelor artistice, expoziția de artă fotografică a maestrului Mihai Potârniche s-a bucurat de o atenție și o primire deosebit de călduroasă.

Только подлинный артист может заметить и передать при помощи фотоаппарата психологический портрет целого народа, как это сумел сделать маэстро Потырнике.

*Iuri Boguțki,
ministrul Culturii și Artelor al Ucrainei*

Персональная выставка молдавского коллеги стоит некоторых коллективных выставок целых стран.

*Mikola Șceliucenko, președinte al Uniunii
Artiștilor Fotografi din Ucraina*

Тайна непереходящего успеха его портретов и пейзажей в том, что в них ярко выражены богатая личность и философское видение автора. Рядовой фотограф создаёт свой снимок только объективом аппарата, а фотограф-артист, каким является Михай Потырнике, видит будущий кадр оком души.

*Igor Costin,
fotograf, originar din Moldova, stabilit la Kiev*

Artistismul și măiestria fotografului moldovean a fost remarcată și de polonezi.

În luna octombrie 2002, la Varșovia se inaugurează o expoziție specială intitulată “Maestrul-fotograf Mihai Potârniche”.

La inaugurarea expoziției au participat diplomați străini acreditați la Varșovia, oficialități poloneze, oameni de afaceri, ziariști.

Peisajele moldovenești, chipurile de moldoveni prezente în fotografiile maestrului Potârniche s-au bucurat de un binemeritat succes, trezind interesul tuturor celor prezenți.

Vă mulțumesc pentru amabilitatea cu care ne-ați ajutat să aducem în Varșovia un fragment al Moldovei, să facem țara noastră mai aproape de inimile polonezilor.

*Eugen Carпов,
ambasador al Republicii Moldova
în Republica Polonia*

Dar, mai acasă ca acasă, Mihai Potârniche s-a simțit la București, în primăvara anului 2002 (martie-aprilie). Acolo, în salonul Fundației Culturale Române, maestrul și-a deschis cea de-a nouăsprezecea expoziție personală de fotografii purtând un generic atât de semnificativ “Acasă”. Acasă – dincolo și dincoace de Prut. Iată ce avea să relateze academicianul Dan Grigorescu – o excepțională voce a criticii plastice românești la deschiderea vernisajului:

Domnul Potârniche nu cosmetizează natura, nu cosmetizează oamenii, îi înfățișează așa cum sunt. Dar știe cum să aleagă locurile și împrejurările cele mai elocvente, care vorbesc despre un neam și despre istoria lui prezentă. De aceea sunt copleșit. Oamenii sunt surprinși în scene de mare naturalețe. Nu pozează, se simt într-o lume, care este a lor și-n care uneori zâmbesc, de multe ori au figură abătută, alteori le simțim lacrima. Dar peste tot stă simbolic această fotografie metaforică: un copac uscat din care dă un lăstar nou și puternic. Mie mi se pare că asta este semnul sub care stă întreaga artă a domnului Potârniche și întregul înțeles al sufletului basarabean. Niciodată copacul nu se usucă de tot, ci dă întotdeauna lăstare noi.

Dan Grigorescu, academician, critic de artă

Imaginile lui Mihai Potârniche au vibrația picturii impresioniste, atunci când obiectivul surprinde, cu minuție și decupaj rafinat nuanțele unor “scene” de viață autentică, telurică, sau chipurile măcinate de vârstă și suferințe ale oamenilor aflați “sub vreme”. Bătrâni privind-și trecutul prin “fereastră” și așteptând prea puțin de la viitor, siluete monahale în rugă sau în odihna dintre două munci, chipuri împietrite la priveghi, copii în comuniune cu animalele gospodăriei, ai căror

ochi “văd dincolo de tot și de toate, peisaje “filtrate” prin lumina amintirilor, toate se află “Acasă” în fotografiile acestui maestru”, care nu ocolește nici tema renașterii naționale a basarabenilor, dezghiocând-o însă de festivismul păgubitor.

Cornelia Maria Savu,
Curierul național, 2002, 2 aprilie, p. 4.

Iconarul acesta, care este Mihai Potârniche, povestește nuvelistic realitatea noastră, dar aceste micronuvele surprinse în fiecare din operele-portrete, peisaje, imagini cu subiect, majoritatea din ele constituind veritabile opere de artă realizate prin instantaneul fotografic deja se constituie într-o epopee, într-o remarcabilă epopee a spațiului, a timpului nostru și a oamenilor care s-au perindat în acest spațiu-timp, iată că depășind deja un prag milenar! Mulți ani înainte, dragă Mihai Potârniche, și să fii cronicarul mileniului trei relatând ce se va mai întâmpla cu destinul nostru în timp.

Ion Hadârcă

MUZICĂ

Muzica e ca și trandafirul. Muzica și trandafirul hrănesc spiritul. Apanajul acestei flori divine rămâne a fi numai și numai universul intim al ființei umane.

Ca o stea... Nelly Ciobanu

Dacă cineva mi-ar lua cântecul, sufletul mi-ar rămâne pustiu.

Nelly Ciobanu

...Simplă și modestă, grațioasă și tumultoasă, tristă și veselă, gânditoare și tăcută! Din pieptul ei se înalță spre ceruri o voce tulburătoare. Se smulge fulgerător și puternic. Vocea ei aidoma unui fluviu de munte: ba se pierde-n nenumărate cascade, ba cotește domol după stânci, ba șerpuiește vertiginos la vale.

Ilie Teleșcu

Născută la 28 octombrie 1974, la Cania, Cantemir.

Studii – Colegiul muzical de la Tiraspol, specialitatea – țambal.

Debutează cu formația “Master Dynamit”, împreună cu fratele ei Dinu Ciobanu.

Pe scena profesionistă – din anul 1994.

Festivaluri. Premii. Turnee:

1994, Chișinău, Concursul „Steaua de dimineață” (Premiul I);

1996, Chișinău, Festivalul-concurs „Maluri de Prut” (Marele Premiu și Premiul “Simpatia publicului”);

1997, Buzău (România), Concursul de muzică ușoară „Mihaela Runceanu” (Marele Premiu și premiul “Simpatia publicului”);

1997, Ialta (Ucraina), Concursul Internațional „Zorile Crimeei” (Diplomă de laureată);

1997, Mamaia (România), Festival-Concurs Internațional (Premiul III);

1997, Moghilev (Belarus), Festivalul Internațional „Șlagărul de aur” (Premiul III);

1998, Ialta (Ucraina), Festivalul Internațional „Ialta-98” (Premiul II);

1999, Alma-Ata (Kazahstan), Festivalul Internațional „Vocile Asiei” (Trofeul de argint);

1999, Varna (Bulgaria), Festivalul Internațional de muzică ușoară (Marele Premiu);

2000, Vitebsk (Belarus), Festivalul Internațional „Slaveanski bazar” (Premiul I);

2003, Jurmala (Letonia), Concurs Internațional (Premiul II);

Preferă să colaboreze cu compozitorul Liviu Știrbu, formând o echipă strălucită. Or, poate tocmai grație acestui fapt, Nelly aduce acasă, mai de fiecare dată, premii și trofee.

De la prima audiție i-am prezis, ba chiar i-am văzut clar un viitor de răsunset pe scenă. Vocea ei are un farmec deosebit, diapazonul – larg, timbrul – plăcut și emoționant. Pe parcurs am mai remarcat capacitatea enormă de muncă, dorința permanentă de a se perfecționa.

Liviu Știrbu

Nimic fals în vocea ei. Nimic artificial. Nimic declarat. Nimic jucat. Muzica ei cade cum cade ploaia, dumnezeiește. Cântecul ei – torent de mărgăritar. Poezie și cânt. Zbor și cădere. Pisc și abis. Prin vocea ei apele muzicii lui Liviu Știrbu se logodesc cu stelele.

Ilie Teleșcu

Mândria mea e vocea mea. Am voce și cânt. Cânt, deci sunt fericită.

Nelly Ciobanu

Cifra șapte îmi aduce noroc.

Nelly Ciobanu

NEW WAVE INTERNATIONAL FESTIVAL IN YURMALA

Young singers from Russia, Ukraine, Latvia, Estonia, Lithuania, Moldova, Sweden and Great Britain arrived in Yurmala (Latvia) in late July to participate in one of the most prestigious international festivals “The New Wave” and compete for an honorary prize “The Crystal Wave” and the right to be called “Discovery-2003”. The festival attracted a lot of guests from different countries of the world to the city. Expensive hotels, sand beaches, cosy small cafes and fashionable restaurants opened their doors to numerous pop-music fans. For example, over 5000 tourists came from Russia to support their compatriots. The same cannot be said about Moldovan tourists: only three Moldovan nationals held our national flag in the concert hall. Over three million spectators enjoyed the festival on television.

The festival included several tours. According to the conditions of the festival the participants were to present one song from their everyday repertoire, to sing a retro song and also to perform a new song. Sixteen young competitors tried hard for five days to win the hearts and souls of the members of a competent jury as well as the audience all over the world. The jury of the festival consisted of famous composers Igor Krutoi and Raimond Pauls (who were also the New Wave organizers) and popular music stars Laima Vaikule, Ilya Lagutenko, Leonid Agutin, Valeria and some others. Patricia Kaas, Ingrid, Filipp Kirkorov, Valerii Leontiev, Masha Rasputina were among the honorary guests of the festival.

At the opening ceremony each of the participants performed on the stage with his/her national flag. The Moldovan tricolor was fluttering in the hands of a talented young singer Nelly Ciobanu. The hosts of the festival Larisa Verbitskaya and Vladislav Pelsh called her “A ginger Nelly from Moldova”. Nelly Ciobanu managed to immediately touch the hearts of the audience with her beauty, tenderness and wonderful voice. She performed passionate songs about the most beautiful feeling in the world – love. Nelly sang in English, but even those who have no command of this language could understand every word of her song. When she stopped singing, there was a complete silence in the concert hall for a moment and then the silence was broken by a storm of applause. Nelly Ciobanu got 10 points from almost all members of the jury. Only Ilya Lagutenko, a popular Russian rock music singer, gave 7 points to our singer. His decision aroused the feeling of perplexity with both the audience and other members of the jury. Because of Lagutenko’s low points Nelly Ciobanu did not get the Grand-Prix of the festival. She came second and also received the highly esteemed prize “The Crystal Wave”. Our slim Nelly lifted her crystal trophy up (by the way it weighed 10 kg) and the tears of joy could be seen in her eyes. She reached the microphone and thanked all those who appreciated her talent. “I am happy if I could touch the very bottoms of your hearts,” she said to the audience and the jury. In response the audience gave her a standing ovation.

In the Chisinau Airport Nelly Ciobanu was met by her friends, journalists and numerous fans. The journalists managed to ask her a number of questions.

Question: Nelly, what are your feelings after the success in the New Wave Festival?

I feel great joy and enormous happiness. The competition was fierce, but I succeeded in achieving an excellent result. The New Wave Festival opens new good prospects for my future career. I am happy that I had a chance to perform on the same stage with such music stars as Patricia Kaas, Ingrid, Filipp Kirkorov, Valerii Leontiev.

Do you have a charm that you believe brings you good luck?

My lucky charm is praying. Before performing on the stage I always pray.

Q: Who sponsored your participation in the festival?

I would like to thank the administration of Franzeluta SA, Vasile Zgardan and many others who helped us collect six thousand dollars to participate in the festival.

Liviu Stirbu (a Moldovan composer who writes songs for Nelly Ciobanu) added:

“Unfortunately, the Moldovan Ministry of Culture allocated no money. I understand that the Republic of Moldova is one of the poorest countries in Europe, but such complete indifference towards young and talented people who could raise the image of the country upsets me very much.”

Did you believe in the victory of Nelly Ciobanu?

I have been working with Nelly Ciobanu for nine years. Her victory is the result of our hard work. Nelly deservedly won her prize. I consider Nelly Ciobanu a very talented singer. She is capable of making sacrifices in order to achieve considerable results in the singing career. She performs songs in Romanian, Russian, English and Ukrainian. Her potential is great.

By Ludmila MAMALIGA

Translated by Vlada POPUSHOI

Internet www.google.ro

LINGVISTICĂ

La protection des langues nationales – une nécessité d’urgence

Nicolae Dabija, poet, membru de onoare al Academiei Române, a participat în 2003 la Simpozionul Internațional “Penser l’Europe”, care a avut loc în zilele de 2-5 octombrie la Brașov, unde a ținut un discurs, vizând situația lingvistică, cea prezentă și cea dezirabilă din țara noastră.

Expunem câteva fragmente din alocuțiunea domniei-sale.

“J’arrive d’une zone de l’Europe où la langue a été et reste encore une annexe de la politique. Fait qui est regrettable.

A travers le XX-ième siècle, par exemple, la langue roumaine, qui est parlée sur le territoire qui dépasse les limites de Prut-Nistru, a changé 7 fois tantôt l’alphabet russe, tantôt l’alphabet latin.

A Chișinău, Vasile Stati, ancien idéologue du régime totalitaire, se trouvant sous l’égide de et parmi ceux qui sont au pouvoir, vient d’élaborer un dictionnaire moldave-roumain, qui est en essence et en réalité un dictionnaire roumain-roumain.

C’est dans la République de Moldova que ceux qui sont au pouvoir luttent contre la langue de leur propre pays. Il existe peu de tels pays dans le monde.

L’un des droits fondamentaux de l’Homme est le droit a son identité, inclusivement celui de parler sa langue maternelle.

L’un des droits pourrait être aussi celui de parler correctement sa langue.

Dans la partie d’est de la République, séquestrée par l’armée 14 de la Fédération Russe et par les séparatistes de Smirnov, les écoles roumaines ont été fermées. C’est dans la partie où les Roumains constituent la majorité de la population. On y impose aux usagers de langue roumaine une langue erronée, un alphabet étranger. On enlève aux élèves leurs manuels, les livres en graphie latine. On les déchire devant les élèves. Ce sont les représentants de l’administration de Tiraspol. Les professeurs qui se servent de l’alphabet latin dans l’enseignement sont arrêtés et chassés des écoles.

La langue fait partie de la culture du peuple, constitue l’un de ses composantes.

La protection des langues nationales devrait devenir une priorité des Etats Européens. Ceux qui doivent s’occuper de la linguistique, doivent être les savants, les vrais professionnels du domaine et non pas les hommes politiques.

Nicolae DABIJA

Academica (București), 2003, nr. 19 (oct.), p. 16-17.

SPAȚIERI SUFLETEȘTI SAU PRETUTINDENI AICI

Dialog cu lingvistul Valeriu Rusu, profesor la Universitatea Aix-en-Provence, Franța

Reputatul lingvist, deținător al Diplomei *Magna cum Laude* și al titlului de Profesor asociat al ULIM-ului, ambele ținând de țara în care s-a născut, a văzut lumina zilei la 9 septembrie 1935 în comuna Mihăileanca, județul Hotin. În 1944 familia se refugiază în comuna Speteni, județul Ialomița. Face studii la liceul “Mihai Viteazul”, apoi la Facultatea de Litere, de la București. În 1969 își susține teza de doctorat în domeniul dialectologiei, coordonator științific fiindu-i Al. Rosetti. În 1987 se stabilește în Franța, la Aix-en-Provence. Funcționează în calitate de profesor, director de cercetări, director al Departamentului de Lingvistică Comparată a Limbilor Romanice și Română. Este membru al Asociației “Le Félibrige” (1981), membru asociat al Academiei de Științe, Litere, Cultură și Artă din Aix-en-Provence (1992), al unor societăți internaționale de lingvistică. Publică mai multe lucrări, ce țin, în mare, de dialectologie – *Dialettologia generale*, 1985; *Introducere în studiul graiurilor românești*, 1977; *Noul Atlas Lingvistic român pe regiuni*, 1966 etc., la fel numeroase articole, studii, comunicări, recenzii.

În continuare prezentăm fragmente din interviul realizat de Cristina Florescu cu savantul lingvist, publicat în revista „Convorbiri literare” (Iași) cu prilejul Simpozionului Internațional “Limba și literatura română în spațiul etnocultural dacoromânesc și în diasporă”, organizat de Insti-

tutul de Filologie Română "A. Philippide" la 22-23 mai 2003.

Cristina Florescu: Ce reprezintă pentru lingvistul european Valeriu Rusu spațiul basarabean?

Valeriu Rusu: Totul. Originile, matca, destinul. Sau, vorba lui Eminescu, "bobul de spumă" creator de bine și de frumos, punctul de plecare al întregului Univers!

C.F. Din punct de vedere profesional sunteți un lingvist care se preocupă de zona fermă și dificilă a dialectologiei, istoriei limbii, toponimiei, rămânând sensibil la valorile estetice ale limbii. Ne referim, de exemplu, și la preocupările pe care le aveți pentru limba română literară premodernă (sec. al XVIII-lea). A traduce *Țiganiada* lui Ioan Budai-Deleanu înseamnă efort excepțional: acela al cunoașterii istoriei celor două limbi romanice în contact și acela al surprinderii elementului artistic a două mentalități culturale suficient de diferite. Cum reușiți să îmbinați aceste preocupări?

V.R. Lecția cea mai simplă pe care aș degaja-o din această sintaxă a preocupărilor mele: iată ce poate face un om (simplu și singur, dar sfidând timpul și neprecupețind nici un efort) dacă ideea, cauza respectivă, o cere.

În privința traducerii *Țiganiadei* lui Ioan Budai-Deleanu, este vorba de vreo zece ani de muncă asiduă care înglobează cea mai frumoasă conlucrare întru spirit dintre Romanița Rusu, Aurelia Bârlă-Rusu și Valeriu Rusu.

Am auzit că se mai ridică voci ale unor critici literari, care încearcă să minimalizeze acest act de cultură. Le propun acelor critici să citească integral textul poemului și să vină să discutăm împreună. Să vedem cât și ce au înțeles ei din această creație unică românească (încheiată la 1812), care ar fi dat un alt curs întregii literaturi române dacă ar fi circulat la timp, dacă ar fi fost publicată la vremea convenită într-o ediție științifică și care ar fi contribuit semnificativ la integrarea noastră în spiritul european dacă bene-

ția, mai devreme, de o traducere într-o limbă de circulație internațională. Gestul nostru de a traduce, astăzi, integral, în franceză, *Țiganiada* este profund motivat de aceste două semnificații majore ale poemului hrănit de ideologia și estetica Școlii Ardelene, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, dar de o actualitate și de o frumusețe artistică care justifică pe deplin efortul nostru.

C.F. Cum este privită și cât de cunoscută este limba română dincolo de granițele ei, "din afara structurii"?

V.R. Faptul depinde de doi factori: de ce se face în casă, în țară și de omul care are (ar trebui să aibă) menirea de a fi mesagerul acestei limbi, al culturii respective, în străinătate.

Am protestat de mai multe ori în ultima vreme contra avalanșei recente de ediții-pirat, plagiate adesea, volume tip "valiză-diplomat", când avem atâtea de făcut pentru a oferi tratate, manuale, introduceri consacrate culturii, științei și artei românești în variatele-i înfățișări.

C.F. Ca romanist, care credeți că este elementul care conferă specificitate Românei? Structura fonetică, lexicul, așa-numita expresivitate?

V.R. În baza activității de cercetare valorificată la cursurile de lingvistică comparată a limbilor romanice pe care le asigur de vreo cinci ani la Universitatea Provence (Introducere în romanistică, Geografia lingvistică, Vocabularul etc.), răspund fără ezitare: lexicul. Poate cel mai bun argument ar fi fost tot o poezie de Vasile Romanciuc, *Cuvintele*.

Și apoi expresiile, proverbele... Și poezia. Căci sunt adeptul, fără rezerve, al ideii lui Ovid Densusianu, anume că poezia, și mai cu seamă cea lirică, este expresia cea mai fidelă, semnificativă și profundă a sufletului unui popor.

Iată de ce, la cursurile de română pe care le predau de peste cincisprezece ani în Franța, folosesc mereu și mereu, cu bune rezultate, texte din creația poetilor români, atât de bogată, de variată și astăzi.

Convorbiri literare (Iași), 2003, nr. 11, p. 14-16.

Fiecare literatură națională formează focarul spiritului național, unde concurează razele din toate direcțiile vieții spirituale, ea arată nivelul vieții publice spirituale.

Mihai Eminescu

DIMITRIE CANTEMIR - PERSONALITATE CU RENUME MONDIAL

Fiecare popor are gânditori iluștri și remarcabili oameni de stat. Pentru poporul nostru o asemenea personalitate marcantă este Dimitrie Cantemir (1673-1723), savant de o cultură enciclopedică și om de stat, cunoscător a 11 limbi, filozof, istoric, etnograf, muzicolog, orientalist, unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai generației sale.

În anul 2003, la 26 octombrie s-au împlinit 330 de ani de la nașterea marelui domnitor și savant Dimitrie Cantemir. Cu această ocazie anul 2003 a fost declarat de Guvernul Republicii Moldova în țară și de către UNESCO în lume "Anul Dimitrie Cantemir".

După unele surse Dimitrie Cantemir s-a născut în Fălciu, Moldova. În semn de recunoștință, pentru că a salvat haremul sultanului Mehmed al IV-lea, după scoaterea din domnie a lui Dimitrie Cantacuzino, Constantin Cantemir (tatăl lui Dimitrie Cantemir) a fost făcut de turci domnitor al Moldovei.

Primii ani de viață Dimitrie i-a petrecut în casa părintească și pe lângă curtea domnească din Iași. În 1687 a părăsit-o, plecând la Istanbul ca ostatic, înlocuindu-l pe fratele său mai mare, Antioh. În această calitate a fost 22 de ani. De parte de țară tânărul sânguincios studiază istoria, geografia, filozofia, etica, logica și limbile turcă, arabă, persană, franceză, italiană. A însușit și tainele diplomației. În 1691 revine în țară.

În 1710, pregătindu-se de război contra Rusiei, sultanul Ahmed al III-lea a decis să-i încredințeze lui Cantemir tronul Moldovei.

Campania militară întreprinsă în alianță cu Rusia contra jugului turcesc a eșuat. Împreună cu armata rusă, Dimitrie Cantemir a părăsit țara, unde nu s-a mai întors nicicând. Petru I i-a acordat titlul de cneaz, oferindu-i moșii. Astfel, a devenit senator și cel mai apropiat consilier al țarului în problemele Orientului. În timpul campaniei persane a lui Petru I s-a acutizat diabetul de care suferea. Din cauza acestuia se și stinge la 21 august 1723, la numai 50 de ani, lăsând ca moștenitori patru feciori și două fiice. Feciorii mai mari, Matvei, Constantin și Serghei, s-au consacrat carierei militare, mezinul Antioh a devenit ilustru scriitor și diplomat rus. Fiica mai mare, Maria, se bucură de mare trecere la curtea țarului.

Aportul lui Dimitrie Cantemir în știința istorică este excepțional. S-a remarcat ca unul din cei mai iluștri gânditori ai vremii. Voltaire, Byron au studiat lucrările lui D. Cantemir, considerând "Istoria creșterii și descreșterii Imperiului Otoman" carte de căpătâi despre Orient.

Meritele sale științifice au fost apreciate încă în timpul vieții, în 1714 fiind ales membru al Academiei din Berlin.

Fiodor ANGHELI

Pentru a-l comemora în mod corespunzător pe marele nostru cărturar, a fost elaborat un Program Național de manifestări culturale, desfășurate pe parcursul întregului an.

În suita de manifestări se înscrie și expoziția tematică "Făclia adevărului" inaugurată la Biblioteca Națională, care a cuprins peste 300 de piese din fondurile BNRM, cărți vechi apărute imediat după moartea lui Cantemir. Au fost expuse și sculpturi, reprezentând familia Cantemir, semnate de Iurie Canașin.

La Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir" din București a avut loc sesiunea științifică internațională consacrată aniversării marelui cărturar, având ca tematică "Dimitrie Cantemir – personalitate marcantă a culturii europene" și cercetători din Germania, Turcia, România și de la noi.

Valentina EȘANU

Azi putem citi operele ilustrului savant și scriitor nu numai în română, deși la început au apărut anume în alte limbi. Pe parcursul secolelor acestea au fost traduse și cunoscute departe de hotarele țării în care a domnit. Astfel, de băștinași și cunoscători pot fi citite: "Dimitrie Cantemir. Zum 300 Geburtstag", "Ein bedeutender Gelehrter an der Schwelle zur Frühaufklärung: Dimitrie Cantemir", "Dimitrie Cantemir: Moldva leirása", "Demetrii Kantemirs chemaligen Fürsten in der Moldau", "Geschichte des Osmanischen Reichs nach seinem Anwachs Und Abnehmen", "Histoire de l'Empire Othoman, ou se voyent les causes de son aggrandissement et de la decadence", "Incrementorum et decrementorum aulae othman[n]icae sive aliothman[n]icae historiae a prima gentis origine ad nostra usque tempora deductae libri tres".

Cea de la urmă e o ediție enciclopedică de dimensiuni mari, având o excelentă prezentare grafică, o copertă prețioasă și o supracopertă pe măsură. A apărut relativ recent dacă e să o comparăm cu celelalte ediții, fiind considerată printre cele mai noi și voluminoase lucrări semnate de renumitul nostru pământean și domnitor (Timișoara, 2002). Pe ambele coperte savantul autor e prezentat conform rangului ocupat în țară și cu care a rămas pentru totdeauna în memoria posterității:

Demetrii Principis Cantemirii. Prefața e semnată de Virgil Câdea în limba engleză. Urmează textul autorului, așa cum a fost scris în original – în limba latină. La sfârșitul cărții e atașat un indice de nume, după care lista cu anii domniilor sultanilor Imperiului Otoman.

Ilustrăm câteva fragmente, spicuite din carte în limbile engleză și latină.

In America, for several decades, the presence of this manuscript in the Houghton Library remained unnoticed by specialists. Who would have thought to seek for a Cantemir manuscript in the U.S.A.? It was only in 1955, that Jane Ware Nelson, a post-graduate student at Stanford University, having to complete a research on Dimitrie Cantemir for a doctoral complementary work, noted the existence of this manuscript in the 'Houghton Library' at Harvard, but, probably, she did not realize the actual importance of her discovery.

Virgil Câdea

Incrementa et decrementa Othman[n]ici Imperii ab ipsa illius origine publicae exposituris luci in antecessum aliquot historica et genealogica capita explicanda veniunt, in quibus magni gravesque Christianorum historici saepius graviter labi visi sunt. Princeps in his locis dandus est comparando ad Christianam Epocham Hegirae anno, quo nos hanc tractationem, Muhammedanorum computum secuti, notare convenientius putavimus. Secundo inquirendum erit de nomine et gente Turcarum. Tertio denique Aliothmanicae prosapiae, quae iam Turcico (quod vulgo vocatur) Imperio praeest, explicando origo.

DIMITRIE CANTEMIR IN THE HISTORY AND CULTURE OF THE OTTOMAN EMPIRE

Dimitrie Cantemir, hospodar (ruler) of the Moldovan Principality, eminent scientist, thinker and political figure of the first quarter of the 18th century, belongs to the category of people whose creative genius fruitfully influenced the history and culture of many peoples.

The name of Dimitrie Cantemir can safely be attributed to the founders of the scientific approach to the history of the Ottoman Empire, and his works – dedicated to the political, social and religious life of the Porte – have remained for centuries references for researchers and those fond of Turkish history.

A special role belongs to D. Cantemir in the history of the musical culture of Turkey. The system of reading and writing notes, worked out and implemented by him, had truly historic significance for many generations of Turkish musicians and performers.

After Constantin Cantemir ascended the throne in 1685, in line with established tradition he sent his eldest son, Antioch, to Constantinople (present-day Istanbul) as a hostage to show loyalty and devotion to the sultan.

In the autumn of 1691, Dimitrie, following his father's wishes, left Constantinople, replaced by his elder brother, Antioch, and arrived in Iași, the capital of the Moldovan Principality.

After returning from the theater of battle action, D. Cantemir lived for some time in Adrianopolis (Edirne), where, at the end of 1697, he completed writing his first religious-philosophical treatise "The Divan or the Argument of the Wise Man", created under the direct influence and guidance of his teacher and mentor, Ieremia Cacavela.

As mentioned above, D. Cantemir rarely left the Ottoman metropolis and favored the cultural and political life of the Sublime Porte's capital as opposed to faraway and dangerous trips. One of his few travels outside of Constantinople took place in spring 1699 and was connected to a very important event in his life – marriage to Cassandra Cantacuzino, the daughter of the former Vlach hospodar Serban.

D. Cantemir was the first in the Ottoman Empire to elaborate on and promote note marks and also to put the works of Turkish composers into note format. Prince Dimitrie for some time even gave private lessons in order to expand the use of reading and writing notes among composers and performers.

During the winter of 1711, the prince established secret relations with the tsar's representatives, Savva Vladislavlevich-Raguzinski and Georgi Polikala – his old acquaintances from Istanbul.

Upon the request of the Berlin Academy of the Sciences, of which he was chosen an official member on July 11, 1714, the prince wrote the book “Descriptio Moldaviae” (The Description of Moldova) that became, due to the presentation of a variety of facts, events and dates, the first encyclopaedic work about the Moldovan Principality of the 17th to early 18th centuries.

The presence of “The History of the Rise and Fall of the Ottoman Porte” in the bookstores of European capitals sparked a lively interest in academic circles and among readers.

The hopes of recovery, which occurred in springtime, did not fully materialize, and after a new recurrence of the illness, on Aug. 21, 1723, at less than the age of 50, Prince Dimitrie Cantemir passed away. The coffin containing the body of the deceased was delivered by the widow and children to Moscow, where, on Oct. 1, in a modest way, without a gathering of many people as requested by the prince in his will, he was buried beside Cassandra in the St. Constantin and Elena Church of the Greek monastery.

After 200 years, in 1935, the government of the U.S.S.R., taking into consideration the recently established diplomatic relations with Romania, sent the ashes of the Moldovan hospodar for reburial in Iași.

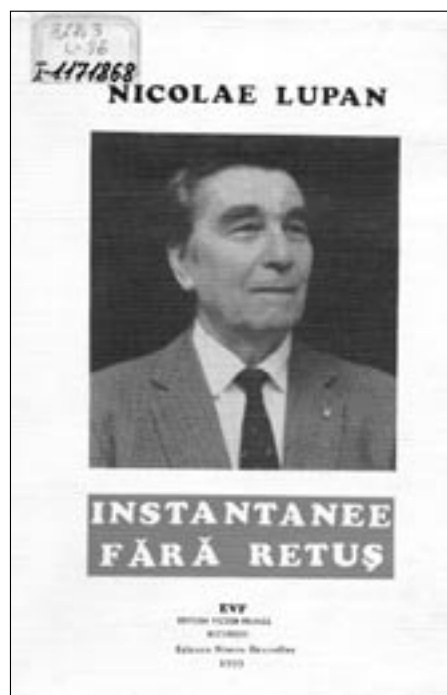
Victor TVIRCUN, Ambassador of the Republic of Moldova to Turkey
 Turkish Probe, 2003, 26 oct., p. 4.

NICOLAE LUPAN

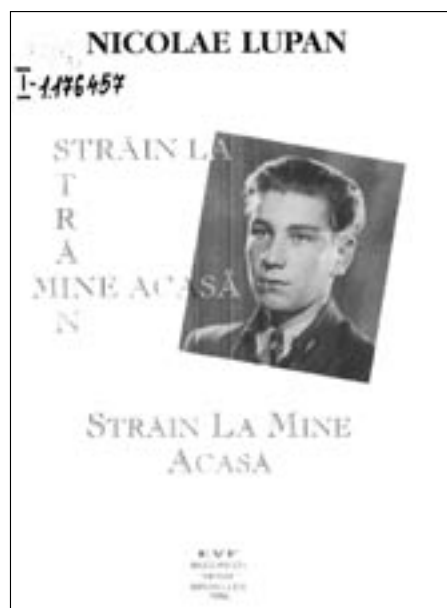
Scriitor, publicist, editor. În ceea ce privește inițierea de căi noi, ar putea să ne ducă gândul la asemănarea cu Gheorghe Asachi: fondator al primului post de radio în limba română și al programului radio pentru tineret “Luceafărul”, unul din fondatorii Televiziunii de la Chișinău, președinte fondator al Asociației Mondiale *Pro Basarabia și Bucovina*. Dar pentru marele său patriotism e concediat de la locul de muncă (redactor-șef la televiziune, 1970), apoi chiar expulzat din RSSM (1974). E vorba de Nicolae Lupan, adevărat intelectual – licențiat în filologie al Universității din Chișinău și al Universității din Bruxelles. Din vina de a-și iubi poporul și imposibilitatea de a mai domicilia în țară se stabilește la Bruxelles, apoi la Paris, unde continuă lupta pentru românism, unde tratează realitățile basarabene postbelice la postul de radio “Europa Liberă”.

Chiar și strămutat fiind, Nicolae Lupan ține cu sufletul să nu i se stingă flacăra divină a condeii lui, a firului de inspirație. Printre numeroasele sale volume, alcătuiindu-i bibliografia (*Basarabia – colonizări și asimilare, Bessarabie – terre roumaine,*

Pământuri românești, Închisoarea popoarelor etc.) sunt și *Instantanee fără retuș, Românismul Bucovinei, Plânsul Basarabiei, Însemnări de deșărat, Străin la mine acasă*, cărți apărute în ultima perioadă și pe care le prezentăm în cele ce urmează.

Instantanee fără retuș, carte apărută prin concursul editurilor de la București – Victor Frunză și de la Bruxelles – Nistru în 1995, în care autorul face descrieri separate ale realităților din străinătate și ale celor din țară și, totodată, o paralelă între ele, acestea fiind din perspectiva unei persoane care a locuit atât într-un mediu, cât și în celălalt. La sfârșit sunt atașate niște anexe, formate în mare din corespondență.

Străin la mine acasă a apărut în 1996 prin efortul editurilor EFV și Nistru de la București și

respectiv Bruxelles. E o carte de memorii, o cronică a vieții, începând cu un mic istoric al satului natal încă înaintea nașterii sale și până la plecarea împreună cu familia în Franța. Îmbină ambele stiluri, fiind o scriere artistico-documentară.

Românismul Bucovinei a văzut lumina zilei în 2000 cu sprijinul editurilor de la asociațiile *Pro Basarabia și Bucovina* din Paris și *România Mare* din București. Mesajul cărții e anunțat de titlu, având și o dedicație foarte clară: "...închin această modestă lucrare mult pătimitei Bucovine". Ocazia era îndreptățită pe deplin – 82 de ani de la revenirea Bucovinei la țara-mamă, deși aceasta de la urmă continuă să sângereze prin ruperea unui mădular al său – nordul regiunii. Din rândurile referitoare la durutul subiect, o constatare dură, adevărată, regretabilă: "Nenorocul nostru, al românilor, a făcut ca de la 1944 încoace să nu avem un guvern cu adevărat național care să pună deschis în fața lumii problema reîntregirii teritoriale românești. Un lucru e cert: în Europa nu va fi dreptate și pace atâta timp cât Moscova și Kievul nu vor restitui tot ce ne-a fost furat prin pactul Ribbentrop-Molotov".

Plânsul Basarabiei, carte apărută prin aportul asociației *Pro Basarabia și Bucovina*, Paris și al Fundației *România Mare*, București în 2000.

A ajuns la a treia ediție, primele două apărând la Madrid într-un tiraj mult mai mic. Intenția autorului a fost ca aceasta să fie o a doua *Cântare a României*. E un plâns sub formă de mici poeme în proză, formând 99 de capitole. Acest plâns, vrea să zică autorul, nu e numai al Basarabiei, ci al neamului întreg, problema numărul unu, constituind REÎNTREGIREA NEAMULUI.

Însemnări de deșărat, cea mai nouă carte din acest set, anul apariției fiind 2001 prin contribuția editurilor *Nistru* din Bruxelles și *Semne* din București. E un jurnal al peregrinărilor de peste hotare, "consemnări de blocnot", cum le numește chiar autorul. Notele încep cu primele clipe ale plecării de la gara de trenuri din Basarabia, Ungheni, cu urcarea în trenul Moscova-Sofia în 1974. Sunt trecute în revistă locurile, evenimentele, oamenii prin care au trecut, cu care le-a fost dat să se confrunte. Autorul a reflectat viața întregii familii de peste hotare, departe de țară, despre care vorbește cu dor și nostalgie, numai nevoia fiind cea care l-a pus să ia drumul pribegiei. Îl recunoaștem în afirmația: "...rupt de tot ce poate avea omul mai scump pe lume – Țara...".

Prin ani arborele strămutat își ține voinicia: duce o activitate continuă și zbuclumată de publicist-scriitor, ținând pe parcurs și multiple conferințe în diferite orașe ale lumii: Bruxelles, Paris, Köln, München, Londra, Frankfurt, Los Angeles, Washington, New York, San Francisco, Miami, Montréal, Roma, Praga, Chișinău, București etc.

"...Pentru un prăpădit de basarabean ca mine, Parisul este mai puțin decât, să zicem, Cepeleuții mei dragi, sau chiar și cătunul Rângaci, unde începu să mă uit și eu din urma fetelor, mă duceam la horele de pe malul Iazului cel Mare, grozav de vajnic, cu pălăriuță pe ureche și floare la cordica ei..."; sunt cuvintele unui basarabean, devenit parizian aproape, dar care nu a reușit să uite locul nașterii, creșterii, a altoirii dragostei de țară, de oameni, de mamă, de omenie și de unde aude chiar și acum glasul pământului.

CAP A L'EST. SMEROVANIE NA VÛCHOD.

BRATISLAVA: LITERÁRNE INFORMAČNÉ

CENTRUM, 2003, 172 P.

Cartea despre care intenționăm să vorbim este o antologie de poezie est-europeană, în care și-au găsit găzduire poeți ca Vladas Braziunas, Eftim Kletnikov, Adam Wodnicki, Alexandru Matei etc. din opt țări din Europa de Est: Bulgaria, Grecia, Lituania, Macedonia, Polonia, România, Serbia, Slovacia. Tot aici a fost inclusă și pământeanca noastră, Irina Nechit, prezentă cu două poezii: **Linii albe** și **Arc** și un articol de motivație pentru care a participat la acest dialog multicultural de promovare a valorilor est-europene.

Ce proiect a pour but de créer un point de rencontre des poètes de l'Est de l'Europe qui souhaitent choisir le français comme langue d'échange.

Le moment choisi semble propice car le Ministre de la culture de la Slovaquie et celui de la Roumanie sont des francophones, militants et intéressés par ce projet. La Moldavie, l'Ukraine et la Georgie se joignent à ce projet car demandeurs de francophonie.

Le château de Budmerice peut accueillir des rencontres et colloques d'une trentaine des participants, ce lieu étant sous la juridiction du Ministère de la Culture.

Ce travail pourrait dans l'avenir déboucher sur la création d'un journal littéraire en langue française, édité en partie à Bratislava et diffusé dans tous ces pays à travers les structures culturelles naissantes de ces régions.

Il existe un besoin de francophonie qui ne rencontre pas de réponse réelle sinon dans les centres culturels français existants.

L'idée directrice de ce projet est de rendre les poètes responsables de leur propre désir d'échange de vue en langue française sans que celle-ci soit imposée ou inféodée à Paris ou à un représentant direct de l'entité culturelle française.

UNE CHANCE POUR LA POÉSIE DE L'EST

CAP a l'EST invite les poètes de l'Europe Centrale et Orientale de traverser les frontières de leurs pays et de dépasser leurs complexes ainsi que les limites de leur communication.

Ce dialogue multiculturel est une possibilité de promouvoir les valeurs de l'Est européen qui ont été marginalisées avant la chute du mur de Berlin.

À Budmerice nous pouvons faire la liaison entre le centre géographique (Bratislava) et le centre spirituel (Paris) de l'Europe.

La langue française peut devenir un langage de communication et d'intégration.

Pendant les rencontres de Budmerice je pense qu'il serait très utile d'analyser les effets de la dé-culturalisation dans les pays post-totalitaires.

Est-ce que la poésie de l'Est restera une terre inconnue pour l'Occident?

Est-ce que la crise de la culture est un phénomène irréversible dans les sociétés modernes?

La globalisation est-elle dangereuse pour la poésie?

Je crois que nous pouvons chercher les réponses à ces questions pendant nos futures rencontres à Budmerice.

J'espère que le mouvement CAP a l'EST sera une école de coopération internationale et je vous remercie pour la possibilité de participer à cette aventure artistique.

*Irina NECHIT***LIGNES BLANCHES**

Un oiseau me réveille.

Sur son long cou tombent des flocons
sous ses griffes fond la glace.

Comment chante-t-on dans un arbre enneigé?

D'ici entre mes draps

Je vois le matin comme un atlas de branchages.

À un croisement

De lignes blanches

S'ouvre un bec

Monte un trille

Qu'entendent même les endormis

Qui ne se réveilleront jamais.

*Traduit par Alain PARUIT***MOLDOVA (2)**

Republica Moldova a fost valorificată de un călător străin care a descris frumusețea inegalabilă, tradițiile, obiceiurile inepuizabile ale acestor locuri, ca și bunătatea, blândețea, ospitalitatea poporului. A avut senzația unei lumi fascinante, inconfundabile, "departe" de Europa, dar atât de aproape de origini, de cosmos, de creație... Este vorba de polonezul Andrzej Stasiuk, prozator, poet, eseist și critic literar. A publicat volume de nuvele, romane, proză autobiografică. După Cornel Ungureanu "Andrzej Stasiuk a reușit să ne surprindă și să ne deruteze. Era un scriitor care venea din altă lume". A fost încântat de imaginile de aici, rezultatul fiind o serie de articole despre Basarabia.

Ne dăm seama despre pasiunea scriitorului dacă îl cităm: "... tocmai aceste părți de lume [țările din estul și sudul Europei] reprezintă o provocare pentru imaginație".

Złota Orda założyła tu kiedyś miasto. Mieli gust. To był pejzaż sprzed stworzenia człowieka. Krajobraz z początków. Ledwo szkic, pierwszy pomysł, jak będzie wyglądała Ziemia, jakaś prawie abstrakcja, jakaś synteza najprostszych kształtów. Pionowe urwisko, płaskie jak stył dno doliny i powolna rzeka szukająca sobie przejść w tektonice. Tak samo jak sto tysięcy lat temu. Woda zapadała się coraz głębiej w ziemię. Miała bury mulisty kolor.

Potem widzieliśmy ich, jak pozują do zdjęć na tle urwisk i meandryw rzeki Răut.

Chcieliśmy wjechać do nieistniejącego państwa przez największe zadupie, przez Răscăieți, bo tam Dniestr rozdziela się na dwie odnogi, meandruje, kluczy i na mapie wygląda jak rzucona byle jak błękitna wstążka. Nawet nie mrugnął.

Mołdawia nie uznaje oczywiście secesji tego niby-państwa, przyznając mu jedynie status czegoś w rodzaju okręgu autonomicznego, i nie uznaje granicy, więc nie trzeba pokazywać paszportów i tak dalej. Ale na wszelki wypadek trzyma tam swoich celników. W końcu w

Naddniestrzu, w Cobasna, są jedne z większych składów broni w Europie. To stąd, z Tiraspolu, miała ruszać ewentualna sowiecka inwazja na Bałkany, Grecję i tak dalej.

Naddniestrze oderwało się od Mołdawii w 1992 roku. Była regularna wojna, zginęło kilka tysięcy ludzi. Tak naprawdę nigdy nie należało do historycznego państwa mołdawskiego. Gdy po drugiej wojnie Sowiety odbierały Rumunii ziemie między Prutem a Dniestrem zamieniając je w kolejną republikę związkową, Stalin dokleił do Mołdawskiej SRR ten wąski pasek na lewym brzegu Dniestru. Tam była industrializacja, energetyka, zbrojeniówka i oczywiście Rosjanie, którzy trzymali na tym wszystkim łapę. Po drugiej stronie zostało rolnictwo, kukurydza, winorośl, wieś, bydłota i mywiacy po rumuńsku Mołdawianie.

Nic nie jechało. Na zupełnych odludziach mijaliśmy ruiny stacji benzynowych. Miejscami ten kraj przypominał dekorację do jakiegoś filmu. Tak było gdzieś między Mălăiești i Butor. Ktoś wybudował szeroką szosę, po której nic nie jeździło, ktoś wybudował benzynowe stacje, które teraz zapadały się w ziemię.

Andrzej STASIUK

Tucodnik powszechny, 2002, 18 stycznia, nr. 3, p. 8.

*...Căci istoria este măsura,
metrul prin care se poate ști dacă
un popor propășește sau dacă se înapoiază.*

M. Kogălniceanu

ISTORIA BASARABIEI

DE LA ÎNCEPUTURI PÂNĂ LA 2003;

EDIȚIA A 3-A, REVĂZUTĂ ȘI ADĂUGITĂ;

COORDONATOR IOAN SCURTU, BUCUREȘTI: EDITURA
INSTITUTULUI CULTURAL ROMÂN, 2003, 608 P.

Această carte a fost gândită și scrisă în contextul evenimentelor care au urmat Revoluției române din Decembrie 1989 și afirmării viguroase a conștiinței naționale a românilor din stânga Prutului. Istoria Basarabiei este analizată în conexiune cu evenimentele din întreg spațiul românesc cărui îi aparține în mod firesc. După decenii de falsificare a acestei istorii se impune restabilirea adevărului, cunoașterea realității privind trecutul acestui străvechi teritoriu românesc.

Despre istoria Basarabiei s-au publicat multe lucrări de certă valoare științifică în perioada interbelică, iar în ultimii ani, mai ales după 1990, au apărut în diverse reviste studii pertinente asupra acestui subiect, precum și unele cărți privind anumite momente și evenimente. Dar o lucrare de sinteză, care să abordeze istoria Basarabiei din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, lipsește. Pornind de la această realitate, autorii prezentului volum și-au asumat misiunea, dificilă și plină de răspundere, de a suplini acest gol în istoriografia românească.

Lucrarea analizează succesiv: evoluția istorică a teritoriului dintre Prut și Nistru până în 1812, Basarabia sub ocupația țaristă, mișcarea de eliberare națională, Unirea Basarabiei cu România în 1918, activitatea Sfatului Țării, perioada autonomiei administrative (1918-1920), integrarea Basarabiei în cadrul statului național unitar, partidele politice și activitatea lor, evoluția economiei, învățământului și culturii între anii 1918-1940. O pondere importantă are analiza relațiilor României cu Uniunea Sovietică în perioada interbelică, ocuparea Basarabiei de către Armata Roșie (1940) și statutul Basarabiei în cadrul U.R.S.S., acțiunea militară pentru eliberarea Basarabiei, reinstaurarea administrației românești și activitatea sa (1941-1944), reocuparea acestei provincii istorice de către Armata Roșie, rusificarea Basarabiei sub emblemă sovietică. Se întreprinde o primă analiză de mai mare întindere asupra istoriei zilelor noastre, caracterizată prin renașterea românismului în Basarabia, obținerea autonomiei și independenței Republicii Moldova, evoluția noului stat în perioada 1991-2003; de asemenea, este prezentată, prin date și fapte concrete, situația tuturor românilor aflați dincolo de actualele hotare ale țării.

Istoria Basarabiei este analizată în conexiune cu evenimentele din întreg spațiul românesc cărui îi aparține în mod firesc. Cea mai mare întindere este acordată perioadei de după 1918, care este puțin cunoscută, datorită falsificărilor dintre cele mai grosolane din partea istoriografiei sovietice.

Pentru elaborarea acestei cărți, autorii au cercetat surse de arhivă, colecții de documente publicate, presă, memorii ale contemporanilor și, evident, s-au străduit să valorifice tot ce au realizat predecesorii în plan istoriografic.

Până la realizarea unor cercetări exhaustive, care să lămurească în detaliu toate fenomenele și procesele istorice, și să ducă la elaborarea unui tratat privind istoria Basarabiei, cartea de față oferă o primă imagine globală, de ansamblu, absolut necesară, mai ales în contextul actual, când istoria trebuie să-și reafirme menirea de a fi o carte de învățătură și a contribui la afirmarea conștiinței de sine a poporului român.

Istoria Basarabiei din cele mai vechi timpuri până în anul 2003 se adresează profesorilor de istorie, studenților, elevilor, oamenilor politici, românilor de pretutindeni și cu deosebire celor din Republica Moldova.

Ioan SCURTU

PLATON AL CREȘTINĂȚII

Alexandru Sturza (1791-1854) – filozof de talie europeană, diplomat și om politic, gânditor, publicist și scriitor.

Născut la 18 noiembrie 1791, la Iași. Se trage dintr-o familie de boieri. Ferindu-se de urgia turcilor, tatăl său, vornicul Scarlat Sturza, a trebuit să-și caute refugiu peste Nistru. La 1792 părinții săi se strămută în Rusia, la Petersburg, apoi în Belarus.

Studiile începătoare le face la domiciliu, e îndrumat și supravegheat de savantul emigrant francez Jan Josef Dopagne ca apoi să-și urmeze studiile în Germania, unde a ajuns să pătrundă adânc în științele teologice, filozofice și istorice. Avea o capacitate rară de lingvist, posedând la perfecție mai multe limbi moderne și pe cele clasice.

De la vârsta de numai 18 ani se află în serviciu la Ministerul de Externe al Rusiei. În anul 1812 vine cu o misiune diplomatică în Moldova, apoi pleacă în Letonia, în cadrul trupelor apusene ale armatei ruse. Își continuă misiunea diplomatică la Petersburg, apoi la Viena și Paris.

În 1828 este trimis la București cu o misiune diplomatică cu ocazia începerii războiului cu Turcia. Este numit șef al cancelariei itinerante a armatei ruse dunărene. Aceasta a fost ultima misiune diplomatică. În 1830 demisionează. Motivul principal al demisiei sale, după cum afirmă cercetătorul Emanuel Haivas, a fost faptul că Al. Sturza

“după pacea de la Andrianopol fu deziluzionat de pretențiile Rusiei față de țările române”.

În paralel cu serviciul diplomatic Al. Sturza este preocupat de filozofie în general și de filozofia religiei în special.

În anii 1810-11 publică primele sale studii filozofice. Locul central în creația filozofului îl ocupă opera religioasă.

Autor a mai multor scrieri religioase, filozofice, laice: “Credința și cunoașterea” (1833); “Extras din istoria secolului al XIX” (1833); “Cunoștințe despre Rusia” (1835); “Ideal și imitație în artele frumoase” (1842); “Câte ceva despre etimologie și estetică în raport cu istoria și știința antichităților” (1842); “Ceva despre filozofia creștină” (1844); “Amintirile mele despre Karamzin” (1847); “Despre influența ocupațiilor agricole asupra stării intelectuale și morale ale popoarelor” (1854) ș.a.

A fost epitrop al Seminarului de la Socola. Ultimii ani ai vieții sale Al. Sturza și-i petrece la Odesa, la vila Azil, pe malul Mării Negre și la moșia Mânzari, județul Tighina. Aici s-a stins din viață, la 13 iunie 1854.

Emil VRABIE
dr. în filozofie

...El nu-și ascundea dorința de a vedea Moldo-Vlahia ca o împărăție osebită, împreună cu Basarabia, Bucovina, Transilvania... Mănat de ideile timpului și cunoscând înclinarea ce domnea de a despărți de la Rusia cuceririle făcute de ea, el a întreprins să facă dintr-o părticică a patriei sale (Basarabia) un mic stat model cu guvern reprezentativ.

*E. Wiegel, literat,
viceguvernator al Basarabiei*

În anul 1999 la Geneva apare un valoros studiu despre opera și activitatea ilustrului nostru savant, filozof de talie europeană, un mare activist pe tărâmul cultural și politic, mare gânditor, excelent diplomat, scriitor.

GHERVAS, STELLA. ALEXANDRE STOURDZA (1791 - 1854): UN INTELLECTUEL ORTHODOXE FACE A L'OCCIDENT.

GENEVA : EDITIONS SUZANNE HURTER,
1999, 104 p.

Stella Ghervas consacre a Alexandre Stourdza une étude pénétrante, voit en lui un acteur injustement oublié de la scène diplomatique, un écrivain condamné a la médiocrité par sa position “doublement périphérique” aux confins et de la Russie et de l'Europe. Il possède pourtant tous les atouts pour devenir une des personnalités marquantes de son époque: la naissance, le talent, une vaste

culture cosmopolite, sans parler de sa volonté de devenir un “grand homme”.

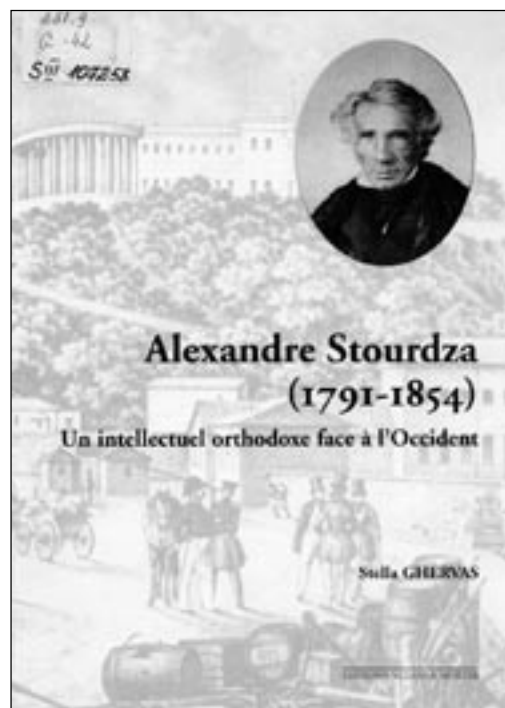
Sa personnalité, son idéologie religieuse et politique russophile, sa situation d'intellectuel “oriental” confronté a un Occident don't il se méfie tout en subissant le charme, on s'introduit dans un univers mental qui jusqu'à aujourd'hui n'a rien perdu de son actualité et sur lequel sa biographie nous renseigne d'une manière bien plus pertinente que l'étude de maints “destins” plus incisifs.

La première moitié de la vie de Stourdza est placée sous le signe du bonheur. Issu de la branche russe d'une grande famille moldavo-grecque qui a donné plusieurs princes a la Moldavie, il est a 23 ans le secrétaire personnel du comte Capodistrias, le représentant de la Russie au Congrès de Vienne.

Son oeuvre théologique, écrite a Odessa pendant la seconde moitié de sa vie, est celle d'un penseur orthodoxe aux prises avec une Europe a laquelle il appartient a son corps défendant et qui se sent de surcroît mal a l'aise dans cette Russie qui en a emprunté les traits les plus négatifs: c'est “une civilisation hâtive et superficielle”, commencée par Pierre le Grand.

Pour sortir de son isolement d'exilé, et pour être fidèle a son rôle de messenger de l'orthodoxie en Occident, il entretient un peu partout en Europe une vaste correspondance, pour une bonne part vaine et toujours désespérée.

André RESZLER

Nimic nu dezvoltă conștiința națională mai mult decât studiul istoriei naționale.

Alexandru Scarlat Sturza

РОМАНЮК, В. П., ЕРШОВ, Л. А. БЫТЬ,
А НЕ КАЗАТЬСЯ: АЛЕКСАНДР СТУРДЗА
И ЕГО ВРЕМЯ.

КИЕВ: «АВТОГРАФ», 2004, 296 с.

Acesta este titlul unei cărți deosebit de prezentabile, de o excelentă prezentare grafică, cu o copertă și supracopertă pe măsură, deci de o bună calitate. Așa cum o anunță și titlul este vorba despre Alexandru Sturza, scriitor-teolog, persoană publică și politică, filosof-creștin, filantrop și mecena. Mulți îi cunosc numele, dar nu știu prea multe despre viața, activitatea, influența asupra vieții țării de care a fost legat.

Cartea reprezintă o analiză detaliată a vieții, activității filozofului-sciitor, dar eroii cărții, pe lângă Domnia-sa, sunt și persoanele apropiate sieși. Este vorba de sora Roxandra Edling, fiica Maria A. Gagarina și I. N. Inzov, N. M. Caramzin, V. A. Jukovski, N. V. Gogol, protoiereul M. C. Pavlovski, aceștia în amintiri și corespondență. Am putea spune că autorii fac o analiză exhaustivă a vieții lui Alexandru Sturza: mai întâi doi oameni de un statut special, stareța Mănăstirii „Sfântul Arhanghel Mihail” din Odesa, Serafima, și protoiereul Victor Petliucenko, parohul bisericii „Sfânta Treime” din Odesa, dr. în teologie au făcut câte un cuvânt introductiv la cartea prezentată, referitor la marea personalitate. În capitolul care urmează este vorba despre Alexandru Sturza și societatea contemporană lui, urmează capitole în ordinea următoare: **Roxandra Edling – soră și camaradă, Opere alese: scrieri și corespondență**, avându-l ca autor pe Alexandru Sturza, ultima parte conține aprecieri ale contemporanilor săi renumiți referitoare la ilustrul nostru conațional – **Contemporanii despre Alexandru Sturza**.

Conaționalul nostru Emil Vrabie, doctor în filozofie, și-a dat concursul la apariția prestigiosului volum în calitate de consultant, Domnia-Sa fiind preocupat dintotdeauna de remarcabila personalitate, având chiar și studii, monografii, articole speciale, consacrate scriitorului, omului politic, filozofului, creștinului, sau într-un cuvânt unui om de un neprețuit tezaur spiritual.

Prezentăm un mic fragment din valoroasa lucrare, pentru ca cititorul să-și facă o idee generală despre volum, înainte de a-l lectura și chiar să-i incite curiozitatea pentru acest lucru.

Эти умные, прекрасные люди сумели пробудить в нас стремление к Истине; их удивительные качества стали близки и понятны нам. Мы узнали, что Александр Стурдза и Роксандра – яркие личности, которые должны занять достойное место в истории нашего народа.

Они покорили нас силой ума, благородства и верностью идеалам. Будучи всесторонне развитыми личностями, А. С. Стурдза и Р. С. Эдлинг сумели проявить себя на поприще благотворительности: одними из первых они осознали необходимость конкретной помощи тем, кто в ней нуждался. Практичные благодетели сумели быть щедрыми для сирот, вдов, неимущих.

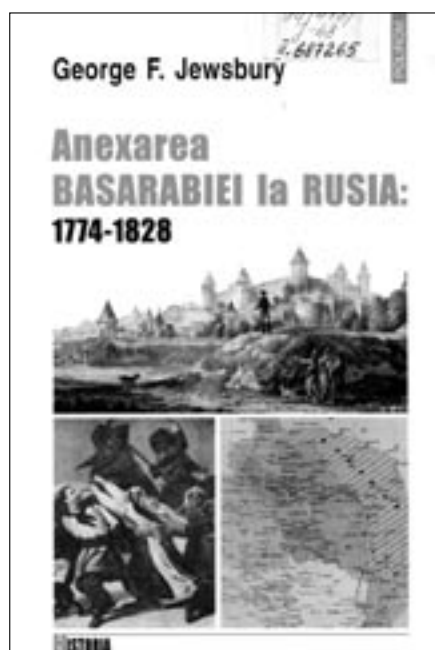
Ершов Л. А.

JEWSBURY GEORGE F. ANEXAREA BASARABIEI
LA RUSIA: 1774-1828: STUDIU ASUPRA EX-

PANSIUNII IMPERIALE

TRADUCERE DE ALINA PELEA, IAȘI:

POLIROM, 2003, 200 P.

Prezentul studiu debutează cu anul 1774, când Rusia începea să-și folosească tot mai mult partizanii din Principatele dunărene, Moldova și Țara Românească, și se încheie cu anul 1828, când în Basarabia au fost impuse legile și regulamentele rusești și a fost suprimată autonomia locală de care se bucuraseră până atunci românii. Anul 1774 nu marchează începutul procesului de expansiune, după cum nici anul 1828 nu reprezintă finalizarea procesului de consolidare a poziției noului teritoriu în cadrul statului rus. Însă acești cincizeci și patru de ani de-a lungul frontierei sud-vestice ne oferă un cadru temporar suficient de bine delimitat, într-o arie geografică restrânsă, ce permite studierea procesului continuu de expansiune a Rusiei.

Lucrarea de față nu abordează intrarea Basarabiei în Imperiul Rus în modul tradițional, ci tratează încorporarea acestui nou teritoriu ca pe un studiu de caz al problemelor administrative ale expansiunii. Expansiunea, în sensul larg al cuvântului, însemna mai mult decât dobândirea de noi pământuri, presupunând și consolidarea regiunii și populației locale; ceea ce face ca studierea acestui subiect să fie mai mult decât o analiză a unor evenimente militare și diplomatice sfârșind printr-o modificare de frontieră este natura zonei de tranziție pe care o constituie hotarul dintre națiuni și imperii.

Cea mai mare parte a studiului de față o constituie seria de compromisuri făcute în administrarea regiunii de către guvernul central și reacția conducerii locale. Din 1806 și până în 1828, rușii au încercat să-și atingă scopul prin intermediul conducerii locale. Asocierea dintre ruși și români – atât în războiul împotriva dușmanului comun reprezentat de turci, cât și în relațiile pașnice – a dus la haos în administrație. Teoretic și pe hârtie, s-ar fi presupus că trebuiau să lucreze împreună pentru binele comun, însă în realitate cele două părți se sabotau una pe alta în urmărirea propriilor obiective, definite separat de fiecare.

Studierea anexării Basarabiei de către Rusia permite de asemenea găsirea punctelor tari și a celor slabe ale diplomației ruse în Balcani în agitata jumătate de secol de după momentul Kuciuk-Kainargi și oferă un nou mod de a privi sarcinile dificile pe care le-a avut de îndeplinit armata în cadrul misiunii ei de extindere a puterii ruse, precum și reacția guvernului la noua problemă. Însă cel mai important lucru de reținut din acest studiu privind extinderea puterii ruse asupra românilor este obstacolul major care apare atunci când o națiune dominantă încearcă să-și atingă scopul folosindu-se de o altă națiune. Experiența ruso-română din această perioadă oferă o perspectivă nouă asupra problemelor de "conflict cultural". Această jumătate de veac prevestea fricțiunile ce aveau să continue până în ziua de azi între cele două popoare.

George F. JEWsbury

George F. Jewsbury este profesor la Universitatea din Paris VIII și la Școala Activă Bilingvă "Jeannine Manuel". Din 1998 a fost numit membru asociat al Centrului de studii rusești, sovietice și postsovietice din cadrul J'École des Hautes Études en Sciences Sociales. În perioada 1967-1998 a activat ca profesor de istorie a Rusiei și a teritoriilor din sud-estul Europei la Universitatea de Stat din Oklahoma. În prezent este profesor emerit al acestei universități. A publicat numeroase lucrări, studii, articole și recenzii în reviste de specialitate, printre care "Russia's Unintended Role in the Maintenance of Romanian Nationality in Bessarabia" în "Slavica" (Bloomington, 2000).

1918 – an memorabil în istoria românilor. Atunci a fost forțat cursul istoriei și s-a realizat ceea ce secole de-a rândul fusese doar speranță, unirea românilor sub același steag, făurirea statului național unitar român.

Basarabia – prin Hotărârea Sfatului Țării din 27 martie 1918, de la Chișinău, *Bucovina* – prin Adunarea Constituantă din 27 octombrie 1918 și prin Congresul general al Bucovinei din 28 noiembrie 1918 de la Cernăuți, *Transilvania și Banatul*, prin hotărârea Adunării Naționale de la Alba-Iulia din 1 Decembrie 1918, au votat *Unirea necondiționată cu Patria-Mamă – România*.

Despre felul în care s-au constituit organele reprezentative și natura dezbatărilor din sânul lor, despre confruntările de idei și clarificările care au condus la Hotărârile acestora, validate de istorie, o analiză de caz ne oferă lucrarea :

CHIRIAC ALEXANDRU. MEMBRII SFATULUI ȚĂRII (1917-1918): DICȚIONAR
BUCUREȘTI: EDITURA FUNDAȚIEI CULTURALE ROMÂNE, 2001, 174 p.

Dicționarul se referă, în primul rând, la cei 138 de deputați care aveau mandat valid la 27 martie (9 aprilie) 1918, deci, la aceia care au avut dreptul să hotărască soarta Basarabiei în perioada la care ne referim. Totuși, nici alți membri ai Sfatului nu au fost neglijați pe măsura descoperirii de date noi privind viața acestora.

Pentru ca filmul evenimentelor din 1917-1918 să fie cât mai real, în preambul sunt pomeniți și alți luptători pentru cauza Basarabiei românești, care nu au ajuns să facă parte din Sfatul Țării, ca: Alexei Mateevici, răpus de boală în august 1917, Simion Murafa și Andrei Hodoroșca, omorâți de bolșevici în aceeași lună, ș.a.

Lucrarea cuprinde două părți:

a) un preambul, cu succinte date istorice în special din perioada 1917-1918, sunt prezentate câteva informații privind Basarabia;

d) dicționarul propriu-zis, unde am utilizat multe dintre izvoarele scrise, apărute până în 1940, an dincolo de care este încă un hiatus aproape total de scrieri. Acest fapt m-a silit, de la începerea lucrării, să culeg informațiile privitoare la biografiile foștilor deputați, pe parcursul a peste 25 de ani, oral, de la rude, prieteni sau simple cunoștințe. În două cazuri le-am obținut direct de la titular: Pan. Halippa, decedat în 1979, și de la ultimul supraviețuitor aflat în țară, Ion Văluța, cât i-a fost dat să trăiască, până în 1987.

Ultimul supraviețuitor, aflat peste hotare, Anton Crihan, a murit la 9 ianuarie 1993, în S.U.A., la aproape un secol de viață.

Într-o primă formă, această lucrare s-a publicat în 16 numere ale revistei lunare milaneze *Europa și neamul românesc*, începând cu anul 1989 și terminând cu 1991.

În această carte, pe lângă corijarea unor erori datorate informațiilor greșite, sunt completări semnificative privind biografia lui Anton Crihan dar și biografiile altor membri ai Sfatului Țării, unele mai extinse, altele succinte până la totalul de 245 de membri, câți s-au perindat prin acest parlament în cursul anului său de existență.

Alexandru CHIRIAC

Autorul realizează, în fapt, mai mult decât un Dicționar, o veritabilă Istorie în date semnificative a Sfatului Țării.

Arhitectura lucrării, informația ei bogată și sistematic organizată – fac din lucrarea lui Alexandru Chiriac una din cele mai de seamă realizări editoriale.

Acad. Ștefan Ștefănescu

SCURTU, IOAN; BUZATU, GHEORGHE. ISTORIA ROMÂNILOR ÎN SECOLUL XX (1918-1948)

BUCUREȘTI: PAIDEIA, 1999, 686 p.

Secolul al XX-lea are cea mai bogată istorie din întreaga existență a omenirii. În acest secol s-au înregistrat două războaie mondiale, au dispărut câteva imperii și au apărut mai multe state naționale, viața oamenilor s-a schimbat, știința și tehnica au revoluționat toate domeniile existenței sociale. România a parcurs o evoluție semnificativă: în 1918 s-a realizat statul național unitar (România Mare), în 1940 s-a produs o prăbușire teritorială, ameliorată, parțial, în 1945. De la votul cenșitar (pe colegii) s-a trecut la cel universal; regimul democratic a sucombat după 20 de ani, când s-a instaurat un regim de autoritate monarhică, urmat de altele, de esență totalitară.

Editura „Paideia” a inițiat publicarea unor lucrări fundamentale privind istoria și cultura națională, precum și cea universală. În acest program se înscrie și *Istoria Românilor în secolul XX*, care va avea trei volume. Autorii au beneficiat de lucrările și studiile publicate până în prezent, au cercetat documente de arhivă, culegeri de documente publicate, memoriile unor contemporani, dezbaterile parlamentare, o bună parte din presa vremii, fiind animați de hotărârea de a oferi o imagine cât mai cuprinzătoare asupra istoriei românilor din anii 1918-1948.

Am beneficiat, de asemenea, de avantajele distanțării în timp de evenimentele și „actorii” scenei istorice din 1918-1948, precum și de faptul că, după prăbușirea sistemului totalitar, un important capitol al istoriei acestui veac fiind „închis”, numeroase dintre misterele sale pot fi nu numai cunoscute, ci chiar reclamă a fi dezvăluite, mai cu seamă premeditarea, pregătirea, execuția, caracterul și consecințele ne-

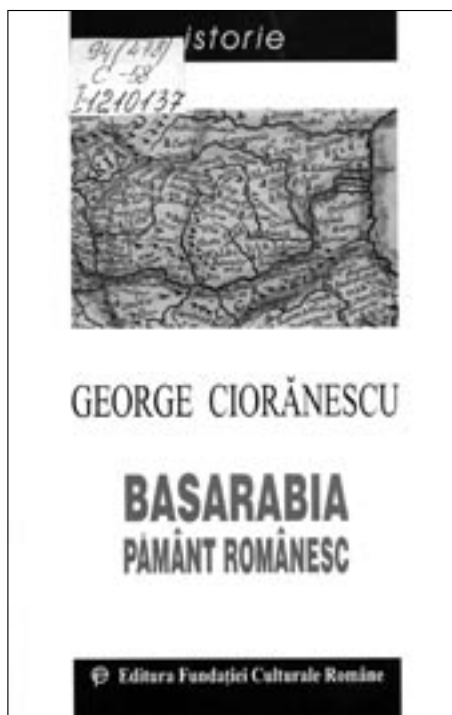
bănuite în intensitate, proporții și în timp ale holo-caustului roșu dirijat de Kremlin între 1917 și 1991 și care, bântuind planeta într-o mare măsură, nu a ocolit, evident, România (și nici Basarabia).

Ioan SCURTU, Gheorghe BUZATU

CIORĂNESCU, GEORGE.

BASARABIA PĂMÂNT ROMÂNESC.

BUCUREȘTI: EDITURA FUNDAȚIEI CULTURALE ROMÂNE, 2002, 338 p.

Așa cum apar adunate în acest volum, studiile lui George Ciorănescu mărturisesc pasiunea constantă cu care a încercat să explice trecutul și prezentul Basarabiei și nordului Bucovinei sub toate aspectele: istoric, politic, diplomatic, lingvistic și demografic. Spre deosebire însă de volumul precedent, analistul și comentatorul politic care a fost George Ciorănescu este acum martor al renașterii și afirmării conștiinței naționale a românilor din fosta Basarabie, redusă de Stalin la actuala Republică Moldova. Ciorănescu ia

act cu emoție și entuziasm de această fierbere, având ca obiectiv recunoașterea limbii române ca limbă națională în Republica Moldova. Coagularea acestor mișcări într-o adevărată opoziție politică îl umple de bucurie și el se face interpretul revendicărilor ei. Proclamarea autonomiei și apoi a independenței Moldovei dintre Prut și Nistru nu mai apar în aceste pagini: aceste realizări aparțin de acum românilor de peste Prut, care au găsit în dâmbovițeanul George Ciorănescu un prieten atent și dezinteresat și un sfătuitor de nădejde la vremuri de restriște.

Matei CAZACU

LA VIOLATION DES DROITS DE L'HOMME EN Bessarabie

La Bessarabie, province historique roumaine limitrophe de l'Union Soviétique, a le triste privilège de posséder une plus longue et plus triste histoire des violations des droits de l'homme que la Roumanie, parce qu'elle a pris le chemin de la croix en 1940, quatre ans avant la mère patrie. En vérité, cette province a été arrachée a la Roumanie par un ultimatum soviétique du 26 juin 1940, lorsque le système de sécurité collective échafaudé par la France et la Grande Bretagne s'était écroulé, et la Roumanie isolée des ses alliés occidentaux se trouva enserrée comme dans un étau entre l'impérialisme nazi et l'impérialisme soviétique.

Depuis 44 ans l'Union Soviétique applique en Bessarabie une politique dure, subtile ou perverse, suivant les circonstances, mais toujours tenace, dont le but final est de fondre trois millions de Roumains dans le narod russe. Les moyens durs s'appellent la déportation des Roumains pour coloniser a leur place des Slaves et des Turcomans originaires de Russie ou d'Asie; parmi les moyens subtiles figurent la suprématie accordée a la langue et la culture russe au détriment de la langue et culture roumaines; enfin, parmi les moyens pervers il faut mentionner le génocide culturel visant a effacer a jamais la conscience ethnique des Bessarabiens auxquels on veut voler leurs nom et origine roumain et roumaine.

◆ Cea de-a 47 ediție a Turneului Internațional de Box "Isztvan Bocskai Memorial" din Ungaria a demonstrat încă o dată că lotul Republicii Moldova antrenat de Petru Caduc este unul din cele mai valoroase din Europa. Formația noastră a ocupat locul al doilea în clasamentul general și a fost desemnată cea mai bună echipă din străinătate.

În categoria de 48 kg Veaceslav Gojan l-a învins în finală pe maghiarul Paul Bedak, adjudecându-și astfel medalia de aur. Un succes similar a obținut și Igor Samoilenko care l-a surclasat pe Otto Musci, reprezentant al echipei gazdă. Lui Vitalie Grușac și Mihai Munteanu le-au revenit medalii de argint.

◆ Marele maestru Viorel Bologan a raportat o magnifică victorie la prestigiosul turneu de șah rapid de la Aubervilliers, Franța, totalizând 28 de puncte din 30 posibile. Competiția la care și-au dat concursul 715 participanți s-a desfășurat în sistem elvețian (10 runde) și a înrunit vedete ale șahului mondial.

Cel mai valoros șahist moldovean Viorel Bologan a raportat o remarcabilă victorie la superturneu de la Moscova "Aeroflot OPEN", ce a avut loc între 11 și 20 februarie, devansându-i pe renumiții șahiști Alexei Alexandrov, Alexei Fiodorov (din Belarus) și multiplul campion al Rusiei Piotr Svidler. În runda a noua, decisivă, șahistul nostru l-a învins pe Granda Zuniga (Peru), totalizând 7 puncte din 9 posibile.

Până în prezent V. Bologan s-a impus la circa 30 de turnee de anvergură, printre care: "New York OPEN" (1997), "Marele Novgorod" (1995), "Stelele Kremlinului" (1996), "Cupa Europei" (1997), "Memorialul Miguel Nadorf" (2000). Prin splendida sa victorie de la Moscova Viorel Bologan a obținut dreptul de a evolua la grandiosul concurs de la Dortmund. Aici, la superturneu internațional de șah, Viorel Bologan a reușit să-i devanseze într-o manieră categorică pe campionul mondial en titre Vl. Kramnik, Rusia, și fenomenalul indian V. Anand.

◆ Lotul reprezentativ de volei masculin al Republicii Moldova s-a deplasat în orașul englez Birmingham pentru a participa la jocurile preliminare ale Campionatului European. Sportivii noștri au participat pentru prima oară la aceste competiții. Preliminariile ediției 2003 s-au desfășurat în două serii: "A" și "B". Echipa Națională a Republicii Moldova a evoluat în seria "B", avându-le adversare pe echipele Angliei, Republicii Belarus, ale Bosniei și Herțegovinei. Returul de la Birmingham a fost planificat pentru 6-8 iunie 2003. La 6 iunie reprezentativa noastră s-a confruntat cu Belarus, la 7 iunie cu Anglia și la 8 iunie cu Bosnia și Herțegovina.

◆ Ziariștii moldoveni au devenit campioni ai Olimpiadei mondiale a jurnaliștilor, ce s-a încheiat pe 1 iunie în Franța. Solii țării noastre au susținut patru meciuri și în toate au raportat victorii. În faza preliminară ei au învins selecționatele Belgiei cu 4:0, a României – 3:0 și prima formație a Franței cu 2:0, iar în disputa finală au dispus cu 5:1 de echipa secundă a Franței.

Lotul țării noastre a fost pregătit de Boris Tropaneț, fost titular în echipa "Nistru" Chișinău, iar cei mai buni jucători au fost recunoscuți portarul Andrei Mardare, fotoreporter la Agenția Moldpres și atacantul Eduard Ciobanu, reporter la ziarul "Молдавские ведомости", care a marcat trei goluri. Din delegație au făcut parte și câțiva atleți și tenisiști, dintre care s-a evidențiat Dorian Jereghi, reporter la PRO TV Chișinău, posesor al medaliei de bronz la alergări pe distanța de 100 m.

◆ Doi atleți ai Republicii Moldova s-au reîntors acasă pe 9 iunie de la campionatele internaționale ale României cu medalii de aur. Ion Luchian a câștigat proba de 3000 m. obstacole, fiind cronometrat în 8 min. 37,88 sec., iar Natalia Cerchez a finisat prima la cursa de alergări pe distanța de 5000 m. cu timpul de 16 min. 03 sec. La cea de-a 48-a ediție a campionatelor internaționale ale României, la care au participat atleți din 8 țări, solii Republicii Moldova au mai cucerit două medalii de argint și patru de bronz. De două ori a urcat pe podiumul de premiere alergătoarea tiraspoleană Irina Culiș, situată pe locul doi la 200 m. plat și pe locul trei la 100 m. plat. Iana Aculov a cucerit medalia de argint la 400 m. garduri, iar aruncătorul de ciocan Roman Rozna, aruncătorul de greutate Ion Emilianov și săritorul de triplu Chiril Lisnic s-au învrednicit de medalii de bronz.

◆ În una din principalele metropole ale lumii, Madison Square Garden din New York, a avut loc Campionatul Mondial de lupte libere, rezervat seniorilor. În cântarul de până la 55 de kg. Ghenadie Tulbea a furnizat o surpriză de proporții obținând medalia de argint. În lupta finală compatriotul nostru a cedat cu 4-7 în fața lui Danshad Mansurov din Uzbekistan.

◆ La campionatul mondial de chicboxing, ce a avut loc în septembrie în orașul Alma Ata, chișinăuianul Eugen Musailimov s-a dovedit a fi cel mai puternic în categoria de 91 kg., adjudecându-și titlul suprem al competiției la care au participat 41 de țări. În finală Musailimov a câștigat de la reprezentantul Ucrainei. Un alt membru al reprezentativei Republicii Moldova – Dumitru Cemortan, categoria 67 kg., a cucerit medalia de bronz.

◆ La campionatul mondial de sambo feminin, ce s-a desfășurat la Vladivostok, Rusia, compatriota noastră Ana Repida s-a învrednicit de medalia de aur. Ea a ieșit învingătoare în toate cele patru lupte susținute în categoria de 65 kg. Mai întâi, le-a biruit consecutiv pe sambistele din Armenia, Spania și Mongolia, apoi, în finală, nu i-a lăsat nici o șansă reprezentantei Ucrainei.

Lăudabile sunt și succesele înregistrate de alte trei componente ale lotului moldovenesc. Veronica Tataru și Ludmila Cristea s-au întors acasă cu medalii de argint. Alexandrei Bolohan i-a revenit medalia de bronz. După numărul total de puncte reprezentativa Republicii Moldova s-a clasat pe locul cinci în ierarhia mondială după Ucraina, Mongolia, Rusia și Belarus.

◆ Reprezentativa Asociației de Eurotaekwondo (ETF) a înregistrat un succes excepțional la Campionatul Eurasiei, ce s-a desfășurat în orașul cipriot Girne. Lotul nostru compus numai din 10 sportivi a evoluat la toate compartimentele și a obținut 29 de medalii: 6 de aur, 14 de argint și 9 de bronz. Cel mai prodigios s-a dovedit a fi Sergiu Nagalisov, student la UTM, care a evoluat la toate compartimentele competiției: lupte, stilul olimpic VTF taekwondo, lupte sistemul ETF taekwondo, dans, spargerii cu piciorul și cu mâna

și a obținut la fiecare dintre ele câte o medalie: două de aur, două de argint și una de bronz. Nagalisov a avut în total 6 lupte, în ultima a obținut victorie de la campionul Turciei.

Conform totalurilor pe echipe, reprezentativa Republicii Moldova s-a clasat pe locul al II-lea după formația Ciprului.

◆ Lotul reprezentativ al Republicii Moldova compus din numai cinci băieți a ocupat după numărul total de puncte locul al 11-lea la Campionatul Mondial din Canada, obținând astfel și 5 cote de participare la Jocurile Olimpice de la Atena. Cea mai mare contribuție a adus-o Vadim Vacarciuc, care a cucerit două medalii, una mică de aur, obținând cel mai bun rezultat la aruncat, 225,5 kg. și medalia de bronz, însumând la cele două probe, aruncat și smuls, în total 400 kilograme. Referitor la ceilalți sportivi, Vladimir Popov a ocupat locul 5 în categoria 62 kg., iar Vladimir Bârșa a obținut un rezultat demn de laudă – a reușit să se claseze pe locul 10. Același treaptă i-a revenit și lui Victor Chișlean. Ruslan Ignatiuc a ocupat locul 22 și s-a înscris în numărul ce permite să obții cota de participare la Jocurile Olimpice.

(Selecție din *Moldova suverană*, 2003)

1. **Andrei Ciurunga: un bard al Basarabiei** // Memoria. – 2003. – Nr. 3-4. – P. 131-132.
2. **ANDRIEȘ-TABAC, SILVIU. Noile simboluri heraldice ale orașului Ialoveni** // Simpozion de numismatică: coment. șt. și note. – București, 2003. – P. 277-284.
3. **BALABAN, CLAUDIA. Un promotor de forță: Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) / Claudia Balaban, Eugenia Bejan** // Biblioteca. – 2003. – Nr. 1. – P. 13-19.
4. **BALMUȘ, PAVEL. Creații literare din Basarabia sfârșitului de secol XIX** // Academica. – 2003. – Apr.-mai (Nr. 13-14). – P. 52-54.
5. **BEREJAN, SILVIU. Unitatea limbii române – funcționarea ei în Republica Moldova** // Academica. – 2003. – Apr.-mai (Nr. 13-14). – P. 33-34
6. **BRANIȘTE, LUDMILA. Destinul activ al lui Lucian Blaga în poezia basarabeiană contemporană** // Dacia literară. – 2003. – Nr. 3. – P. 9-12.
7. **BULUȚĂ, GHEORGHE. Cartea profesională la Chișinău** // Biblioteca. – 2003. – Nr. 3. – P. 84-85.
8. **BUTNARU, LEO. Cetatea nu e gata de război: versuri / Leo Butnaru** // Iași: Artemis, 2003. – 130 p.
9. **CANTEMIR, DIMITRIE. Incrementorum et decrementorum aulae othman[n]icae historiae a prima gentis origine ad nostra usque tempora deductae libri tres / Dimitrie Cantemir.** – Timișoara: Editura Amarcord, 2002. – 552 p.
10. **Cap a l'est. Smerovanie na východ.** – Bratislava: Centrul de informare literară, 2003. – 172 p.
11. **CÂNDEA, IONEL. Cetatea Albă în istoriografia românească** // Studii și materiale de istorie medie: vol. 23. – București, 2003. – P. 327-347.
12. **CHINEZU, CLAUDIA. O colonie elvețiană din Sudul Basarabiei** // Magazin istoric. – 2003. – Nr. 3. – P. 69-73.
13. **CIMPOI, MIHAI. Blaga și Stănescu** // Viața românească. – 2003. – Nr. 11-12. – P. 39-41.
14. **CIMPOI, MIHAI. Fantoma ideii la Caragiale** // Convorbiri literare. – 2003. – Nr. 5. – P. 18-20.
15. **CIMPOI, MIHAI. "Lumina" și minoritatea română iugoslavă** // Lumina (Serbia). – 2003. – Nr. 1-3. – P. 15-17.
16. **CIMPOI, MIHAI. Vasile Levițchi, poet și apostol cultural** // Contemporanul – ideea europeană. – 2003. – Dec. (Nr. 12). – P. 14.
17. **CIOACĂ-IOANID, ȘTEFAN. Zilele culturii basarabene** [cu Alexandru Moșanu, Mihai Cimpoi, Vitalie Ciobanu] // Curierul românesc. – 2003. – Nr. 5. – P. 15-17.
18. **CIOBANU, ANATOL. Dorința basarabenilor de a face carte în România** // Economistul. – 2003. – 22 iul. – P. 3.
19. **CIOBANU, ANATOL. Eveniment profitabil pentru patronii de peste Prut:** [ecouri de la Târgul Int. TIBCO-2003] // Economistul. – 2003. – 4 iun. – P. 6.
20. **CIOBANU, VENIAMIN. Considerații privind raporturile Moldovei cu Polonia în timpul lui Ștefan cel Mare** // Lumea Carpatică. – 2003. – Nr. 2. – P. 7-17.
21. **CIOBANU, VITALIE. Viața în arhipelag: eseu** // România literară. – 2003. – 5-11 mai. – P. 4-5.
22. **CIOFU, VALERIAN. Câteva medalii mai puțin cunoscute privind istoria Basarabiei** // Simpozion de numismatică: coment. șt. și note. – București, 2003. – P. 265-270.
23. **CIORĂNESCU, GEORGE. Basarabia pământ românesc / George Ciorănescu.** – București: Editura Fundației Culturale Române, 2002. – 338 p.
24. **COLDIȘ, ALEX. Poeți din Basarabia** // Steaua. – 2003. – Nr. 9. – P. 37.
25. **CRISTESCU, ȘTEFANIA. Descântatul în Cornova – Basarabia / Ștefania Cristescu.** – Ed. a 2-a, rev. și adăug. – București: Paideia, 2003. – 298 p.
26. **DABIJA, NICOLAE. La protection de langues nationales – une nécessité d'urgence** // Academica. – 2003. – Oct. (Nr. 19). – P. 16-17.
27. **Durch Kunst zum friedvollen Miteinander** (Elena Garștea) // WZ Mittwoch (Germania). – 2003. – 14 mai.
28. **Elena Garștea // 2° European Artists Symposium Essen 2004 Haus am Turm, Essen-Werden. 25 april-9 mai 2004:** kataloges. – Essen-Velbert (Germany), 2004. – P. 36.

29. GALAICU-PĂUN, EMILIAN. **Poema răsfârngerilor** // Vatra. – 2003. – Nr. 8-9. – P. 1.
30. GHERASIM, VERONICA. **Basarabia martiră a lui Mihai Prepeleț**: [artă plastică] // Cotidianul. – 2003. – 31 mart. – P. 9.
31. GRIBINCEA, MIHAI. **The Russian policy on military bases: Georgia and Moldova** / Mihai Gribincea. – Oradea: Cogito Publishing House, 2001. – 290 p.
32. GRIGURCU, GHEORGHE. **Răspunsurile poetului Alexandru Lungu** // România literară. – 2003. – 20-26 aug. – P. 9, 15.
33. GROSSU, SERGIU. **O nouă revoluție: revoluția creștină** // Memoria. – 2003. – Nr. 1 (42). – P. 4-6.
34. GROSSU, SERGIU. **Să luptăm pentru o cultură creștină** // Cuvântul românesc (Canada). – 2003. – Iul-aug. (Nr. 316). – P. 14.
35. GUȚU-ROMALO, VALERIA. **Evoluția limbii române în Republica Moldova** // Academica. – 2003. – Apr.-mai (Nr. 13-14). – P. 38-40.
36. HOSSU-LONGIN, VALENTIN. **“Transnistriizarea”** [Basarabiei] // Luceafărul (București) – 2003. – 26 noiemb. (Nr. 42). – P. 21.
37. **Istoria Basarabiei de la începuturi până în 2003** / coord. Ioan Scurtu. – Ed. a 3-a, rev. și adăug. – București: Editura Institutului Cultural Român, 2003. – 606 p.
38. JEWSBURY, GEORGE F. **Anexarea Basarabiei la Rusia. 1774-1828**: studiu asupra expansiunii imperiale / George F. Jewsbury; trad. de Alina Pelea. – Iași: Polirom, 2003. – 194 p.
39. **Kapadokya'ya Hayran Kaldilar** [Elena Garstea] // Nevşehir Goreme (Turcia). – 2004. – 3 Haziran (Iunie). – P. 3.
40. **La République de Moldova dans la stratégie d'élargissement de l'Union Européenne en Sud-Est de l'Europe** / D. Moldovan, E. Benea, R. Cheibaș, ... – București: Editura Economică, 2002. – 176 p.
41. LAIU, MARIA. **S.O.S. – Cultura din Basarabia!** // Luceafărul (București) – 2003. – 3 dec. (Nr. 43). – P. 20.
42. LAZĂR, MIHAI. **Importanța izvoarelor statistice pentru cunoașterea realităților fiscale din Moldova medievală** // Glasul Bucovinei. – 2003. – Nr. 1-2. – P. 78-96.
43. LUNGU, CORNELIU-MIHAIL. **Liantul dintre Transilvania, Moldova și Bucovina** // Dosarele istoriei. – 2003. – Nr. 2. – P. 16-17.
44. LUPAN, NICOLAE. **Însemnări de deșărat** / Nicolae Lupan. – București: Semne; Bruxelles: Nistru, 2001. – 310 p.
45. LUPAN, NICOLAE. **Instantanee fără rețuș** / Nicolae Lupan. – București: Victor Frunză; Bruxelles: Nistru, 1995. – 284 p.
46. LUPAN, NICOLAE. **Plânsul Basarabiei** / Nicolae Lupan. – București: România Mare; Paris: Pro Basarabia și Bucovina, 2000. – 116 p.
47. LUPAN, NICOLAE. **Românismul Bucovinei** / Nicolae Lupan. – București: România Mare; Paris: Pro Basarabia și Bucovina, 2000. – 167 p.
48. LUPAN, NICOLAE. **Străin la mine acasă** / Nicolae Lupan. – București: EFV; Bruxelles: Nistru, 1996. – 288 p.
49. MAUME, ALINE. **Moldova** // Geo (Paris). – 2003. – Oct. (Nr. 296). – P. 30-46.
50. MÂCIU, MIRCEA. **Momentul Cantemir în crearea și definirea istoriei și culturii naționale** // Academica. – 2003. – Iul.-aug. (Nr. 16-17). – P. 75-76.
51. **Moldawische Grafik [Elena Garstea] und griechische Noten. Heute starten die Interkulturellen Wochen** // Hof Atelier (Germania). – 2002. – 10 Jahre. – P. 46.
52. **Moldovenii din străinătate trimit acasă 149 milioane de dolari** // Cuvântul românesc (Canada). – 2003. – Oct. (Nr. 318). – P. 16.
53. MUSTEAȚĂ, SERGIU. **Realizări și perspective: Învățământul istoric preuniversitar din Republica Moldova** // Dosarele istoriei. – 2003. – Nr. 5. – P. 10-14.
54. **NATO cere retragerea trupelor ruse din Moldova** // Cotidianul. – 2003. – 6-7 dec. – P. 5.
55. NEGRU, NINA. **În căutarea identității: Biblioteca Centrală din Chișinău** // Biblioteca. – 2003. – Nr. 11-12. – P. 352-254.
56. PIRALKOV, ANTON. **При своите в Молдова и Украйна** // Ek (Bulgaria). – 2003. – Nr. 1. – P. 31.
57. POPESCU-GOGAN, PETRE. **Rezonanțe eminesciene în arta plastică** / Petre Popescu-Go-

gan. – București-Chișinău: Litera Internațional. – 2002. – 22 p.

58. **Programul emisiunilor de mărci și efecte poștale din Republica Moldova pentru anul 2003** // Filatelia. – 2003. – Nr. 6. – P. 18.

59. **Reformele lente și corupția afectează Republica Moldova** // Economistul. – 2003. – 7 aug. – P. 8.

60. **Republica Moldova în contextul european al politicii de securitate**: (materialele Conf. de la Hamburg, 18-19 iun. 2001). – Kiev: Zapovit, 2001. – 140 p.

61. ROIBU, NICOLAE. **Cei care sunt...: dialoguri, eseuri, medalioane și interviuri cu personalități din Republica Moldova** / Nicolae Roibu. – Timișoara: Augusta, 2003. – 352 p.

62. ROȘCA, IURIE. **“Să gândim perspectivele Basarabiei în interiorul României”**: interviu cu președintele PPCD din Republica Moldova // Cuvântul românesc (Canada). – 2003. – Mart. (Nr. 312). – P. 6.

63. RUSU, VALERIU. **Spățieri sufletești sau pretutindeni aici**: dialog cu lingvistul Valeriu Rusu, profesor la Universitatea Aix-en-Provence, Franța / consemnare Cristina Florescu // Convorbiri literare. – 2003. – Nr. 11. – P. 14-16.

64. SALVADOR, GREGORIO. **Eugen Coșeriu** / trad. din lb. span. de Florina Nicolae // România literară. – 2003. – 12-18 febr. – P. 28.

65. SCHENK-GÜLLICH DAGMAR. **Elena Garstea** // Der Web (Germania). – 2003. – 25 mai. – P. 8.

66. SCURTU, IOAN. **Istoria românilor în secolul XX (1918 – 1948)** / Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu. – București: Paideia, 1999. – 712 p. – (Colecția cărților de referință. Seria ISTORII).

67. SEREBRIAN, OLEG. **Transnistria, geopolitică și geoistorie** // Magazin istoric. – 2003. – Nr. 9. – P. 33-37.

68. STASIUK, ANDRZEJ. **Moldova** // Tycodnik powszechu (Polonia). – 2002. – 18 ian. – Nr. 3. – P. 8.

69. STOICA, ION. **Bibliotecile ca factor integrator al comunității** // Biblioteca. – 2003. – Nr. 4. – P. 110-111.

70. SZÉKELY, MARIA MAGDALENA. **Ștefan cel Mare și sfârșitul lumii** // Studii și materiale de istorie medie: vol. 23. – București, 2003. – P. 271-278.

71. ȘTEFAN, MARIA. **Semnarea actului de federalizare a Republicii Moldova, amânată în ultima clipă** // Adevărul. – 2003. – 26 noiemb. – P. 13.

72. ȘTEFĂNESCU, ALEX. **Grigore Vieru** // România literară. – 2003. – 24-30 sept. – P. 10.

73. ȘTEFĂNESCU, MARIUS. **Cum se vede arta contemporană la Chișinău** // Cotidianul. – 2003. – 29-30 mart. – P. 9.

74. TVIRCUN, VICTOR. **Dimitrie Cantemir in the history and culture of the Ottoman Empire** // Turkish Probe (Turcia). – 2003. – 26 oct. – P. 4.

75. ȚURCANU, ION. **Politica sovietică de lichidare a mănăstirilor din Basarabia** // Memoria. – 2003. – Nr. 1 (42). – P. 43-49.

76. URIAN, TUDOREL. **Povestitori români de dincolo de Prut** // Curierul românesc. – 2003. – Nr. 9. – P. 7

77. VĂTĂMANU, MARIA. **Colaborarea interbibliotecară: folosirea în comuna resurselor** // Biblioteca. – 2003. – Nr. 5. – P. 144-145.

78. VIERU, GRIGORE. **Cântec de leagăn pentru mama: poezii și aforisme: antologie** / Grigore Vieru. – Timișoara, Augusta, 2003. – 134 p.

79. ZBÂRCIOG, VLAD. **Orizontul pierdut: roman** / Vlad Zbârciog. – Timișoara: Augusta, 2003. – 223 p.

80. ZUB, ALEXANDRU. **Dimitrie Cantemir: erudit și om politic** // Convorbiri literare. – 2003. – Nr. 10. – P. 21-22.

* * *

81. ДАВИДСОН-ПАСЕЧНИК, ВИКТОРИЯ; ФЕЛЬДМАН, ЭЛИЭЗЕР. **Линия судьбы** / Тель-Авив, 2003. – 160 с.

82. НАУМОВА, НАТАЛИЯ. **Молдавские вина – в числе лучших в мире** // Аргументы и факты (Moscova). – 2003. – Июль (Nr. 29). – С. 12.

83. ПЕРЕПЕЛИЦА, Г. **Конфликт в Приднестровье: причины, проблемы и прогноз развития** / Г. Перепелица. – Киев: Стилос, 2001. – 128 с.

84. **Україна, Румунія, Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин.** – Cernăuți: Bukrek, 2002. – 512 p.

SUMAR

BIBLIOTECILE CA FACTOR INTEGRATOR AL COMUNITĂȚII.....	3
RELIGIE.....	4
POLITICĂ.....	5
ECONOMIE.....	16
CULTURĂ. ARTĂ.....	21
LITERATURĂ.....	31
ISTORIE.....	37
SPORT.....	43
BIBLIOGRAFIE.....	45

Procesare computerizată: Oxana Plugaru

Bun de tipar: 13.06.2005

Apărut: 2005

Coli de tipar: 6

Tiraj: 100 ex.

Tiparul sub comanda nr. 4,
executat la Imprimeria BNRM,
str. 31 August 1989, 78A,
Chișinău